Eteläsavolaisista kirjastoista kansanvallan areenoita (ESKA)-hanke

LOPPURAPORTTI 12.8.2021

1.10.2020-31.8.2021

SISÄLLYSLUETTELO

1. Hankkeen toteuttaja ja osallistujat 2
2. Hankkeen tausta 2
3. Hankkeen tavoitteiden toteutuminen 3
4. Hankkeen eteneminen
   - 4.1. Ohjausryhmä 4
   - 4.2. Viestintä 5
   - 4.3. Asiantuntijoiden valmentaminen 7
   - 4.4. Verkoston rakentaminen 8
   - 4.5. Nuorten valmentaminen 9
   - 4.6. Toimintamallin kokeileminen 10
   - 4.7. Tapahtumat 11
   - 4.8. Tulosten levittäminen 16
5. Hankkeen tulokset
   - 5.1. Aktiivinen kansalaisuus 20
   - 5.2. Nuorten ja poliitikkojen valmennuskäytännöt 21
   - 5.3. Paikallinen kehittämisryhmä 21
   - 5.4. Paikalliset vaikuttajatapahtumat 21
   - 5.5. Toimintakonsepti 21
   - 5.6. Etäyhteyksien oppimisteknologia 22
   - 5.7. Kumppanuudet ja verkostot 22
   - 5.8. Lyhytelokuva 24
   - 5.9. Mäntyharjun nuorten vaikuttajien stipendirahasto 24
   - 5.10. Hankkeessa saavutetun kokemuksen opinnollistaminen 25
6. Hankkeen vaikuttavuus (Toiminnan ja tulosten arviointi)
   - 6.1. Mittarit 26
   - 6.2. Vaikuttavuuden arviointi 29
7. Hyödyllisiä oppeja 30
8. Hankkeen talous ja rahoitus 32

LIITTEET

Opinnollistamisen prosessi 34
Aktiivinen kansalaisuus (kansalaisopiston kurssi) 35
Aktiivinen kansalaisuus (lukion moduuli) 36
Vaikuttajavalmennuksen osa 1-3 ohjelmat 37
Lehdistötiedote 24.5.2021 40
Nuorten ja poliitikkojen/vaikuttajien kohtaamisen eettiset pelisäännöt 41
Mäntyharjun kunnanhallituksen päätös stipendirahaston perustamisesta 42
Mäntyharjulaisten nuorten vaikuttajien stipendirahaston säännöt 44

1. Hankkeen toteuttaja ja osallistujat

Hankkeen toteuttaja on ollut Mäntyharjun kunta. Hanke on hallinnoitu Mäntyharjun kirjaston toimesta. Hankkeen koordinointia varten on perustettu kehittämisryhmä, jossa ovat toimineet hankkeen vastuullisena johtajana kansalaisopiston rehtori, kirjastotoimenjohtaja Jari Hautamäki, hankekoordinaattorina nuorisotyöntekijä Jonna Juhola, kirjaston asiantuntijana informaatikko Helmi Boren, koulutuksen asiantuntijana lehtori Vesa Tirri, Pieksämäen rinnakkaiskokeilun asiantuntijana erityisnuorisotyöntekijä Pia Niilo-Rämä ja opiskelijajäsenenä opiskelija Pyry Männistö. Hankkeen kohderyhmänä ovat olleet paikalliset vaikuttajanuoret, jotka on tunnistettu etsivän nuorisotyön keinoin mm. lukion oppilaskunnan hallituksesta, nuorisovaltuustosta ja nuorten työpajoilta.

2. Hankkeen tausta

Hallitusohjelmassa 2019 korostetaan demokratian ja osallisuuden edistämistä. Sen mukaan hallitus tukee sananvapautta ja demokratian toimivuutta vahvistamalla kansalaisten tasavertaisia mahdollisuuksia saada luotettavaa tietoa ja sivistää itseään. Lisäksi vahvistetaan osallistumisoikeuksien ja aktiivisen osallistumisen toteutumista. Hallitus turvaa myös osallisuuden ja monimuotoisen kansalaistoiminnan edellytykset valtakunnallisesti, alueellisesti ja paikallisesti.

Sitra teki 2017 Kansanvallan peruskorjaus -selvityksen, jossa kirjastoista ehdotettiin tehtävän keskustelevan demokratian kohtaamispaikkoja. Eduskunnan puhemiehistö esitti loppuvuodesta 2019 toiveen, jonka mukaan kirjastojen roolia vahvistettaisiin poliitikkojen ja kansalaisten tapaamispaikkana. Kirjastot nähtiin luontevina paikkoina edistää kohtaamisia sekä nostaa kirjastojen merkitystä demokratian edistäjinä suomalaisessa yhteiskunnassa. Kiinnostavaksi nähtiin myös se, miten eritavoin yhteiskunnallista keskustelua voidaan käydä kirjastoissa.

Eduskunnan puhemiehistön koolle kutsumassa kokouksessa ideoitiin demokratiatiskejä, jotka olisivat myös kunnallisten ja maakunnallisten luottamushenkilöiden, meppien sekä kansanedustajien käytössä ja toimisivat matalan kynnyksen tapaamispaikkoina poliitikoille ja kansalaisille. Taustalla oli mm. hyviä kokemuksia 2019 hallitusohjelman kirjastokiertueesta. Toimintamuodoksi valittiin kokeilut, jotka Sitra käynnistäisi yhteistyössä keskeisten sidosryhmien kanssa. Sitra rahoittaisi ja fasilitoisi kokeilut.

Sitran hallinnoimaan kehittämisohjelmaan sisältyneiden kokeilujen tavoitteena tuli olla demokratian edistäminen suomalaisessa yhteiskunnassa lisäämällä vuoropuhelua erityisesti kansalaisten ja poliitikkojen, mutta myös muiden demokratiaa edistävien kiinnostavien tahojen ja ilmiöiden kanssa. Tavoitteena tuli olla myös erilaisten vuorovaikutuksen muotojen testaaminen ja kansalaisten vaikuttamis- ja osallistumismahdollisuuksien parantaminen. Kokeiluilla tuli pyrkiä etsimään toimivia muotoja, toimintamalleja ja konsepteja.

Sitra otti yhteyttä Mäntyharjun kirjastoon keväällä 2020. Se oli tunnistanut Mäntyharjun kirjaston yhtenä kuudesta suomalaisesta kirjastosta, jossa voitaisiin kokeilla Kirjastoista

kansanvallan areenoita -ohjelman toimenpiteitä. Tämä sopi Mäntyharjun kunnalle, jonka strategiassa oli vahva tavoite kuntalaisten osallisuuden vahvistamisesta.

Mäntyharjun kunta on nostanut omaan strategiaansa kuntalaisdialogin. Strategian mukaan Mäntyharjulla korostuu tulevaisuudessa vuorovaikutus, kuntalaiskeskustelu, vaikuttaminen, yhteisöllisyys ja aktiivinen osallisuus. Vuoropuhelu eri toimijoiden kanssa tulee olla systemaattista ja jatkuvaa, ja siihen tulee luoda välineet, jotka mahdollistavat vuoropuhelun laajasti huomioiden hyvän hallinnon periaatteet. Tarkoituksenmukaista olisi, että nuoret voivat löytää uuden kansalaisvaikuttamisen alustan, jossa käsiteltävät asiat puhuttelisivat sekä päättäjiä että nuoria.

Kirjastolain mukaan kirjastojen pitää edistää demokratiaa, tasa-arvoa ja sananvapautta. Mäntyharjulla tarkoituksenmukaiseksi nähtiin, että nuorten osallistumiseen löydettäisiin uudenlaisia vaikuttamisen muotoja, käytäntöjä ja kanavia. Nuorisobarometrin (2019) mukaan nuorista 79 % äänestää, ostopäätöksillä vaikuttaa 77 % ja poliittisista asioista keskustelemalla vaikuttaa vain 37 %. Usko ostopäätöksillä vaikuttamisen voimaan on lisääntynyt. Myös mielenosoituksiin ja sosiaalisessa mediassa tapahtuvaan poliittiseen keskusteluun osallistuminen on vahvistunut politiikasta kiinnostuneiden nuorten parissa. Tämän mukaan nuorten osallistumista poliittiseen vaikuttamiseen tulisi lisätä.

Mäntyharjulla kokeilu on kohdentunut kirjaston, lukion, kansalaisopiston, nuorisopajojen ja nuorisovaltuuston paikalliseen yhteistyöhön toimintamallin kehittämisessä. Kokeiluun on saatu mukaan myös Pieksämäen kaupunki, jonka kirjaston ja nuorisotoimen tehtävänä on kokeilla ja rikastaa Mäntyharjulla kehitettyä mallia.

Mäntyharjun kirjaston ensimmäinen idea oli toteuttaa tulevaisuustyöpajojen sarja, jossa kunnan tulevaisuutta ennakoitaisiin ja hahmotettaisiin eri kansalaisryhmien ja teemojen näkökulmasta. Korona-epidemia muutti kuitenkin suunnitelmia siten, että raskaista työpajatoteutuksista luovuttiin ja siirryttiin pohtimaan asiaa etäyhteyksien näkökulmasta. Lisäksi Mäntyharjun kokeilussa päätettiin ottaa kohderyhmäksi nuoret.

3. Hankkeen tavoitteiden toteutuminen

Hankkeen päätarkoituksena on ollut kehittää uusi etäyhteyksiin ja sosiaaliseen mediaan perustuva skaalattava konsepti nuorten ja poliitikkojen kohtaamiseen. Tulevaisuudessa konseptia tultaisiin hyödyntämään maanlaajuisena toimintamallina, joka jatkaisi uudistumistaan ja rikastumistaan paikallisista olosuhteista käsin.

Tavoite 1. **Tavoitteena on ollut, että nuoret oppivat asioihin vaikuttamista.**

Hankkeen aikana nuoria on valmennettu vaikuttajiksi Osaamisen Osaamiskeskus Koordinaatin sekä paikallisten asiantuntijoiden (lukio, nuorisotoimi ja kirjasto). Lähtökohtana on ollut hankkeessa laadittu Aktiivinen kansalaisuus -opintojakson opetussuunnitelma. Nuoria on valmennettu tunnistamaan ja kuvaamaan merkityksellisiä ja tärkeitä ideoita, kysymyksiä, teemoja tai haasteita sekä keskustelemaan niistä poliitikoiden kanssa tasapainoisesti, rationaalisesti ja innovatiivisesti. Nuoret ovat kohdanneet vaikuttajia ja poliitikkoja etäyhteystilanteissa, joissa on käyty dialogia kasvokkain. He ovat oppineet myös

hyödyntämään vaikuttamisessa sopivia sosiaalisen median kanavia sekä sähköisiä demokratiapalveluja.

Tavoite 2. Tavoitteena on ollut luoda olemassa olevista resursseista nuorten vaikuttamisen toimintakonsepti.

Hankkeessa kehitetty toimintamalli on osoittautunut toimivaksi nuorten ja poliitikkojen etäkohtaamisiin valmistautumisessa ja niiden toteuttamisessa. Toimintakonsepti on tuotteistettu siten, että sitä voidaan skaalata eri kuntalaisryhmille sekä muihin suomalaisiin pieniin ja keskisuuriin kirjastoihin. Toimintamallin levittäminen on tapahtunut mm. Lukiolaisten liiton, Nuorisovaltuustojen liiton, Into ry:n, Kirjastot.fi-palvelun sekä kirjastojen alueellisista kehittämistehtävistä vastaavien Kuopion kaupunginkirjaston ja Lahden kaupunginkirjaston toimesta. Toimintamallin ytimessä on Aktiivinen kansalaisuus -opintojakso, jossa nuoria on valmennettu yhteisöllisesti. Mallin tehokkuus pohjautuu etsivän nuorisotyön menetelmiin, joiden avulla on jalkauduttu opiskelijoiden arkeen. Olennaista on ollut myös se, että toimintaa on koordinoinut kehittämisryhmä, joka on koonnut kaikki toiminnan kannalta tärkeät toiminnot saman pöydän ääreen. Malli sisältää myös kohtaamisten rajapintaa, henkilöitä ja keskusteluja koskevan eettisen ohjeiston.

Tavoite 3. Tavoitteena on ollut luoda hankkeen aikana vaikuttamista edistävä yhteistyökumppaneiden verkosto.

Hankkeen aikana verkostomaista toimintamallia on kokeiltu ja kehitetty sekä etsitty skaalauksen mahdollisuuksia. Keskeisimpänä alueellisena yhteistyökumppanina on toiminut Lumme-kirjaston verkosto. Lumme-verkostossa on toimintamallia kehitetty yhdessä Pieksämäen nuorisotoimessa ja kirjastossa, mikä on mahdollistanut skaalauksen kokeilemisen. Mallia on levitetty Lumme-kirjastoihin verkoston johtoryhmän kautta. Tavoitteena on ollut saada vähintään kaksi kokeilua käyntiin kumppanuusverkoston kirjastoissa siten, että kirjaston on ollut hankkeen jälkeen mahdollista toimia demokratian kehittymistä, tasa-arvoa ja kuntalaisten osallisuutta edistävänä kohtaamisten foorumina. Verkostoituminen on tapahtunut paikallisesti, alueellisesti ja kansallisesti. Lähinnä skaalausta ja kokeilua on tehty Pieksämäen ja Hämeenlinnan kirjastoissa.

4. Hankkeen eteneminen

Hanke on edennyt suunnitelman mukaisesti. Korona-epidemia on häirinnyt merkittävästi, mutta aikataululliset ongelmat ja toimenpiteisiin kohdentuneet rajoitukset on saatu pääosin voitettua.

4.1. Ohjausryhmä

Hankkeen ohjausryhmään ovat kuuluneet sivistysjohtaja Sari Aarniokoski, pj. (Mäntyharjun kunta), erityisasiantuntija Petri Tuomi-Nikula (Sitra), projektikoordinaattori Nelli Auriola (Sitra), kulttuuri- ja vapaa-aikajohtaja Päivi Majoinen (Pieksämäen kaupunki), erityisnuorisotyöntekijä Piia Niilo-Rämä (Pieksämäki), osallisuuskoordinaattori Terhi Venäläinen (Etelä-Savon maakuntaliitto) ja kansalaisopiston rehtori,

kirjastotoimenjohtaja Jari Hautamäki, siht. (Mäntyharjun kunta). Ohjausryhmä on pitänyt kokoukset 26.10.2020, 13.1.2021, 15.3.2021, 29.4.2021, 14.6.2021 ja 12.8.2021.

4.2. Hankkeen viestintä

Hankkeessa on laadittu viestintäsuunnitelma. Suunnitelma on hyväksytty ohjausryhmässä ja viestintää on toteutettu sen mukaisesti. Viestinnän edistämiseksi hankkeessa on perustettu sosiaalisen median kanavina Facebook-sivusto, jossa on kokeiltu mm. joulukalenteriluukkuihin sijoitettuja Kuntademokratia -korttien toimivuutta. Hankkeessa on perustettu myös Instagram-sivusto. Lisäksi hankkeessa on hyödynnetty nuorten demokratiapalveluita (mm. nuortenideat.fi-palvelu) lähinnä nuorten kokemien haasteiden ja ongelmien näkyväksi tekemisessä sekä keskustelunavauksissa vaikuttajien ja poliitikkojen suuntaan.

https://www.facebook.com/ESKA-Etelä-Savon-kirjastoista-kansanvallan-areenoita-104771828076513

https://www.instagram.com/eska_mantyharju/

https://www.nuortenideat.fi/fi/

Hankkeen käynnistymisen yleistiedotus on tapahtunut lehdistön kautta. Paikallinen Pitäjänsanomat on julkaissut 22.10.2020 uutisen ”Yhteistä kieltä etsimässä”. Alueellinen Länsi-Savo on julkaissut 1.11.2020 uutisen ”Sitra valikoi Mäntyharjun kirjaston hankkeeseensa yhtenä kuudesta kirjastosta – Nuorille äänen antava hanke tuotteistetaan ja levitetään lopulta koko maahan, joten paineet onnistua ovat suuret”. Paikallinen Pieksämäen Lehti on julkaissut 29.10.2020 uutisen ”Pieksämäki mukaan pilotoimaan hanketta”. Esimerkkinä Länsi-Savo 1.11.2020

Sitra valikoi Mäntyharjun kirjaston hankkeeseensa yhtenä kuudesta kirjastosta – Nuorille äänen antava hanke tuotteistetaan ja levitetään lopulta koko maahan, joten paineet onnistua ovat suuret

Hankkeen tavoite on saada nuoret tietoisiksi vaikuttamismahdollisuuksistaan sekä kannustaa heitä käyttämään niitä.

Hankekoordinaattori Jonna Juhola ja hankkeen johtaja Jari Hautamäki kaavailevat poliitikkojen ja nuorten välisiä etätapaamisia Mäntyharjun kirjaston uuteen etätyöpisteeseen Kuutioon. Nuoret voisivat juuttaa poliitikoilta 3-4 nuoren ryhmissä.

Hanke on pitänyt erillisiä alkuinfotilaisuuksia mm. Lumme-kirjastojen verkoston johtoryhmälle 21.9.2020, Mäntyharjun lukion opettajille 26.10.2020, Nuorten työpajan ohjaajille 20.10.2020 ja Mäntyharjun kirjaston henkilökunnalle 27.10.2020. Sivistyslautakunnalle hanke on esitelty 20.10.2020.

Toinen laajempi tiedotusvaihe lehdistössä oli tarkoitus toteuttaa siinä vaiheessa, kun nuoret ovat alkaneet ottaa kansallisen tason etäyhteyksiä mm. kansallisiin vaikuttajiin, kansanedustajiin ja ministereihin. Yhteydenottojen suunnittelua tehtiin vaikuttajanuorten kolmannessa valmennuksessa 14.4.2021, jossa opiskelijat suunnittelivat kohtaamisten konkreettisia sisältöjä. Aiemmin hankkeen aikana oli jo toteutettu kokeiluyhteydenottoja.

ESKA-hanke laati tästä vaiheesta lehdistötiedotteen, jossa kerrottiin kolmesta erilaisesti nuorten vaikuttamistoimenpiteestä: 1) nuorten vaaleista 20.5.2021, 2) nuorten ja poliitikkojen kohtaamisen superpäivästä 24.5.2021 ja 3) nuorten vaalipaneelista 31.5.2021. Tiedotteen lähetettiin Pitäjänuutisiin, Länsi-Savoon sekä YLE Mikkeliin. Valitettavasti kukaan em. tahoista ei noteerannut tilaisuuksia millään tavalla. Tämän jälkeen ESKA-hanke tiedotti asiasta Mäntyharjun kunnan nettisivujen ja Facebook-palvelun kautta. Lehdistötiedote raportin liitteenä.

Esimerkki Mäntyharjun kunnan Facebook-tiedottamisesta:

Sitran oma uutisointi on tehnyt paikallisen tason kehittämistä näkyväksi kansallisella tasolla. Mäntyharjulla Sitran tätä uutisointia on levitetty erityisesti Facebookissa kirjaston toimesta, mutta myös laajasti verkottuneiden paikallisten asiantuntijoiden kuten esimerkiksi kunnanjohtaja Jukka Ollikaisen toimesta.

Kokeilukirjastojen välinen yhteistyö on toteutunut pääsääntöisesti Sitran järjestämien etätyöpajojen, Kirjastokahvien ja Parisparrausten muodossa. Kirjastokahveilla jokainen kokeilukirjasto on avannut jonkin uuden näkökulman muille kokeilukirjastoille. Parisparrauksessa Mäntyharju on toiminut Pietarsaaren kirjaston parisparrausparina. Sparraussessioissa on pyritty oppimaan uusia toimintatapoja, arvioimaan toisten työmuotoja ja haettu uusia ratkaisuja haasteellisiin tilanteisiin. Etätyöpajoissa kirjastojen henkilökunta on opiskellut mm. skaalausta. Lisäksi Sitran edustajat ovat toimineet aktiivisesti hankkeen ohjausryhmässä. Työpajoissa ja kirjastokahveilla on esitelty uusia käytäntöjä ja selvitetty projektien tilannetta sekä kuulosteltu Korona-olosuhteiden aiheuttamia tilanteita.

4.3. Asiantuntijoiden valmentaminen

Asiantuntijoiden valmentamisen ja sitouttamisen vuoksi hankkeeseen perustettiin kehittämisryhmä, joka sisältää hankkeen kannalta olennaista moniammatillista

osaamista. Ryhmässä on toiminut myös opiskelijoiden edustus. Kehittämisryhmä on kokoontunut säännöllisesti erilaisissa kokoonpanoissa. Jäsenet ovat yhdessä ja erikseen kehittäneet ja osallistuneet hankkeen järjestämiin tilaisuuksiin ja tilanteisiin. Erityisvastuu hankkeen toimenpiteistä on ollut hankekoordinaattori Jonna Juholalla.

Jonna Juhola, nuorisotoimi
hankekoordinaattori

Pyry Männistö, lukio
Opiskelija, nuori vaikuttaja

Vesa Tirri, Mäntyharjun lukio
Lehtori

Jari Hautamäki
vastuullinen johtaja

Helmi Boren, kirjasto
Informaatikko, asiantuntija

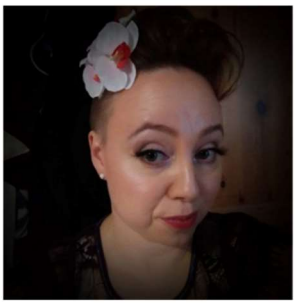

Pia Niilo-Rämä, Pieksämäki nuorisotoimi
erityisnuorisotyöntekijä

Asiantuntijat ovat suunnitelleet nuorten valmennusmateriaalin sekä toteuttaneet ja koordinoineet valmennukset yhdessä Osallisuuden Osaamiskeskus Koordinaatin kanssa. Lisäksi kehittämisryhmä on toteuttanut tarvittavat henkilöstöinfot opettajille, työpajaohjaajille ja opinto-ohjaajille. Kehittämisryhmä on myös aikatauluttanut toimenpiteitä sekä etsinyt korvaavia toimenmuotoja useissa eri tilanteissa, joissa Koronaepidemia rajoitukset ovat rajoittaneet hankkeen toimenpiteitä.

4.4. Verkoston rakentaminen

Hankkeessa ymmärrettiin heti alkuvaiheessa, että toteuttaminen edellyttää vahvaa kumppanuutta. Hankkeen toimijat ottivat aktiivisesti yhteyttä potentiaalisiin kumppaneihin ja neuvotteli kumppaneille selkeän roolin. Lisäksi kumppanuuden rajapintaan sovittiin erilaisia yhteisiä toimenpiteitä aikatauluineen. Melko nopeasti hankkeeseen muodostui verkosto, josta oli erotettavissa paikallinen, alueellinen ja kansallinen taso.

Paikalliseen verkostoon kuuluivat kunnan kirjasto, nuorten työpaja, kansalaisopisto, lukio ja yhtenäiskoulu. Myös lyhytelokuvan kilpailutuksen voittanut Ihmeiden kehto liittyi osaksi paikallista verkostoa.

Alueelliseen verkostoon kuuluivat hankekumppani Pieksämäen kaupungin kirjasto ja nuoritoimi. Lisäksi alueelliseen verkostoon kuuluivat Lumme-kirjastojen verkosto, Savon

AKE (Kuopion kaupunginkirjasto) ja Etelä-Savon maakuntaliiton osallisuuden kehittämistoiminnot.

Kansalliseen kehittäjäverkostoon kuuluivat mm. Suomen Lukiolaisten liitto ry, Into – etsivä nuorisotyö ja työpajatoiminta ry, Suomen Nuorisovaltuustojen liitto ry, Osallisuuden osaamiskeskus Koordinaatti sekä Sitra, kokeilukirjastot Oulusta, Turusta, Imatralta, Inarista ja Pietarsaaresta, Lahden AKE sekä kaupallisena kumppanina Smartblock Oy.

4.5. Nuorten valmentaminen

Vaikuttamishaluisia nuoria on tunnistettu etsivän nuorisotyön keinoja käyttäen sekä Mäntyharjulla että Pieksämäellä. Mäntyharjulla nuoret löytyivät lukiosta, nuorten työpajoilta, toisen asteen ammatillisesta koulutuksesta ja nuorisovaltuustosta. Projektissa on huomattu, että nuorten vapaa-aika on erittäin kilpailtua, joten nuorten saaminen mukaan on vaatinut panostusta huomattavasti odotettua enemmän. Potentiaalisia nuoria saatiin Mäntyharjussa mukaan 10 ja Pieksämäellä 6 nuorta.

Nuorille on järjestetty kolme valmennustyöpajaa, joista kaksi on toteutettu Osallisuuden osaamiskeskus Koordinaation johdolla Teamsin välityksellä. Kyseiset valmennukset on toteutettu etäyhteyksillä hybridimallilla, jossa opiskelijat ovat osallistuneet ryhminä ja tehneet välillä ryhmätehtäviä. Osa opiskelijoista on osallistunut etäyhteyksien kautta. Tehtävien tuloksia on jaettu etäyhteyksillä. Ohjaajina Mäntyharjulla ovat toimineet Jonna Juhola, Vesa Karhula ja Helmi Boren. Pieksämäellä Pia Niilo-Rämä. Kouluttajina ovat toimineet Osaamisen osaamiskeskus Koordinaatin asiantuntijat Vihtori Suominen ja Nea Tarvainen. Valmennukset on toteutettu 17.2.2021 ja 10.3.2021.

Lisäksi hankkeessa toimineet paikalliset asiantuntijat ovat toteuttaneet 14.4.2021 työpajan, jossa nuoria on perehdytetty varsinaisiin vaikuttamistilanteisiin. Työpajojen ohjelmat ovat loppuraportin liitteenä. Opiskelijoiden kanssa on 14.4.2021 työpajassa tunnistettu paikallisia, alueellisia, valtakunnallisia ja EU-tasoisia poliitikkoja ja vaikuttajia, joihin opiskelijat haluaisivat olla yhteydessä. Yhteydenotoissa on jaettu vaikuttajille ja poliitikoille hankkeen valmistelema Eettinen ohje, joka löytyy raportin liitteestä. Kuvassa nuoret etävalmennuksessa Mäntyharjun kirjaston mediapajassa.

Mitään varsinaista poliitikoille suunnattua valmennusta eri ole toteutettu. Projektissa valmisteltiin kuitenkin poliitikkojen sitouttamisen tueksi ns. eettinen ohje. Ohje laadittiin sellaiseksi, että se tuo esiin nuorten oman näkemyksen nuorten ja vaikuttajien (tai poliitikkojen) keskustelun ja kohtaamisen pelisäännöistä. Eettinen ohje lähetettiin poliitikoille tutustuttavaksi ennen etäyhteyksien avulla rakennettuja kohtaamisia.

4.6. Toimintamallin kokeileminen

Toimintamallin kokeiluvaiheessa on suunniteltu palautejärjestelmä, jossa päädyttiin jatkuvan palautteen taktiikkaan. Lisäksi lanseerattiin eettinen ohje poliitikkojen käyttöön.

Etäyhteyskokeiluja ovat olleet:

- 14.1.2021 Hyppytorni 1. vaikuttajatapaaminen (hyvinvointikoordinaattori, Teams)
- 17.2.2021 Nuorten vaikuttajavalmennus 1 Nuorisovaltuustojen liitto (Hybridi, Teams)
- 8.3.2021 Nuorisovaltuuston haastattelu Design Sprint-palvelumuotoilussa (Teams)
- 10.3.2021 Nuorten vaikuttajavalmennus 2 Nuorisovaltuustojen liitto (Hybridi, Teams)
- 19.3.2021 Hyppytorni 2. vaikuttajatapaaminen (sivistysjohtaja ja tekninen johtaja)
- 23.3.2021 Hyppytorni 3. vaikuttajatapaaminen (sivistysjohtaja)
- 14.4.2021 Nuorten vaikuttajavalmennus 3 Paikalliset asiantuntijat (Hybridi, Teams)
- 3.5.2021 Mikä vituttaa ja mitä sille voi tehdä -tapahtuma (Livestreaming)
- 24.5.2021 Nuorten vaalipaneeli Pieksämäki (Youtube)
- 24.5.2021 Neuvottelu europarlamentaarikko Sirpa Pietikäinen (Teams)
- 24.5.2021 Neuvottelu europarlamentaarikko Alviina Alametsä (Teams)
- 24.5.2021 Neuvottelu kansanedustaja Antti Häkkänen (Teams)
- 26.5.2021 Design Sprint-palvelumuotoiluprojektin tulosten julkistaminen (Teams)
- 31.3.2021 Nuorten vaalipaneeli Mäntyharju (Zoom)
- 27.5.2021 Pieksämäen kaupungin palveluiden arviointi (Livestriimaus)

Esimerkki 1. Kolme yhtenäiskoulun nuorta ottivat yhteyttä kunnan viranhaltijoiden tavoitteenaan päästä keskustelemaan uimarannalle rakennettavasta hyppytelineestä. Pojat ovat kolme kertaa lähestyneet etäyhteyksin johtavia viranhaltijoita. Tällä hetkellä poikien ehdotus on menossa eteenpäin päätöksentekoon. He osallistuivat myös Europarlamentaarikkojen ja kansanedustaja Häkkäsen tapaamiseen 31.3.2021. Erityisesti Antti Häkkänen oli kiinnostunut paikkakuntalaisena ja kunnanvaltuuston jäsenenä poikien ajamasta asiasta.

Esimerkki 2. Neljä nuorisovaltuuston jäsentä osallistui 8.3.2021 LAB-ammattikorkeakoulun opiskelijoiden Mäntyharjun kirjastolle tekemän Design Sprint -palvelumuotoiluprojektin sisältöön. Tässä vertaistapaamisessa paikalliset nuoret saivat mahdollisuuden vaikuttaa kirjaston tulevaisuuden palveluihin teemalla ”Kirjastosta elämys-, oppimis- ja asiointikeskus”. Palvelumuotoiluprojektin tulokset julkaistiin etäseminaarissa 26.5.2021.

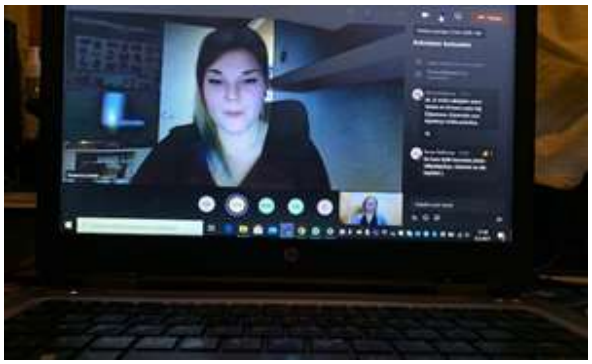

Mäntyharju on sparrannut Pieksämäen kokeilua. Menetelmänä ovat olleet säännölliset Teams-palaverit ja Pieksämäen osallistuminen kaikkiin mahdollisiin hankkeen järjestämiin tapahtumiin ja etäkohtaamisiin. Lisäksi Pieksämäen edustajat ovat osallistuneet ohjausryhmän toimintaan. Skaalauspalavereissa on mietitty sitä, miten kehitettyjä toimintamuotoja voidaan siirtää erilaiseen toimintaympäristöön, jonka olosuhteet ja tilanne poikkeavat alkuperäisestä kehittämiskontekstista. Kysymys on ollut molemminpuolisesta oppimisesta. Esimerkiksi Pieksämäen nuorisovaltuuston kokouksissa ovat kummivaltuutetut olleet etäyhteyksin mukana Teamsissa ja Discordissa.

4.7. Tapahtumat

Mikä vituttaa ja mitä sille voi tehdä 3.5.2021

Pieksämäen nuorisotoimi osallistui Ohjaamo olkkari, E=mc2-hankkeen ja Etelä-Savon nuorisovaltuuston kanssa yhdessä toteutettavaan ”Mikä vituttaa ja mitä sille voi tehdä” -tapahtumaan - toteutus hybridinä ja ”livestriimaus” nuorisotila Weturiin, jossa 9 nuorta pääsi osallistumaan tilaisuuteen.

Mäntyharjun ja Pieksämäen nuorisovaalit 20.5.2021

Nuorisovaalit on valtakunnallinen äänestystapahtuma peruskouluissa, lukioissa ja ammatillisissa oppilaitoksissa. Nuorisovaalit järjestetään kuntavaalien yhteydessä 17.5.-21.5.2021. Vaalit ovat nuorten oppimis- ja opetustapahtuma, joka järjestetään yhteistyössä Yle Uutisluokan ja Kuntaliiton kanssa. Nuorisovaaleissa nuoret tutustuvat vaaleihin, puolueisiin ja ehdokkaisiin sekä saavat konkreettisen kokemuksen äänestämisestä. Etelä-Savosta nuorisovaaleihin osallistuivat Pieksämäen kaupunki, Savonlinnan kaupunki ja Mäntyharjun kunta. ESKA-hanke osallistui aktiivisesti Pieksämäellä ja Mäntyharjulla vaalien järjestämiseen kouluilla yhteistyössä opettajien ja rehtoreiden kanssa. Lisäksi hanke järjesti ja huolehti mm. Mäntyharjun kirjaston iltaäänestyspisteestä. Vaaleihin osallistui Pieksämäellä 56 ja Mäntyharjulla yhteensä 92 nuorta.

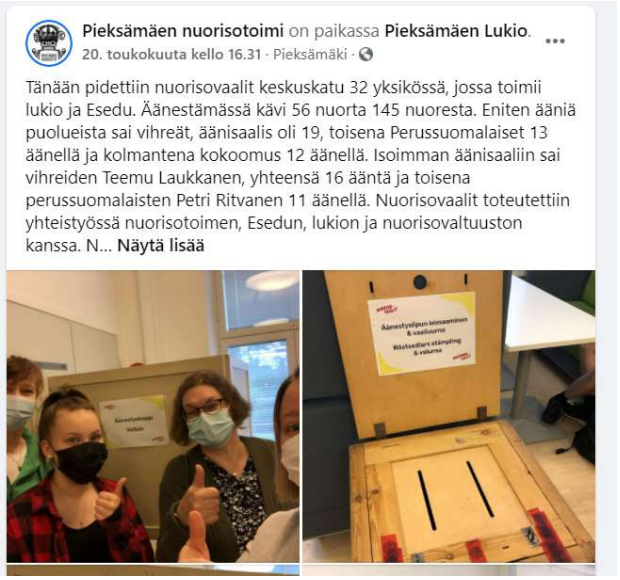

Nuorten vaikuttajien ja poliitikkojen kohtaamisen superpäivä 24.5.2021

ESKA-hanke järjesti nuorten ja poliitikkojen kohtaamisen superpäivän maanantaina 24.5.2021. Teamsiä hyödyntäen nuoret tapasivat kaksi europarlamentaarikkoa: Sirpa Pietikäisen klo 10 ja Alviina Alametsän klo 11. Opiskelijoita kiinnosti erityisesti EU:ssa tapahtuvan vaikuttajatyön muodot ja EU:n tulevaisuus. Lisäksi he ovat kiinnostuneita europarlamentaarikoiden omista poluista vaikuttajiksi. Keskustelu kävi vilkkaana etukäteen suunniteltujen teemojen ympärillä.

Iltapäivällä klo 13.30 kansanedustaja Antti Häkkänen tuli Teams-neuvotteluun tapaamaan nuoria ja osallistumaan ESKA-hankkeen kokeiluun. Opiskelijoita kiinnosti mm. nuoria koskettavien ajankohtaisten asioiden valmistelu sekä poliittiset tulevaisuuden valinnat. Lisäksi he halusivat tietää, miten demokratiassa olevia aukkoja voitaisiin parantaa. Keskusteluun osallistui myös kolme alakoulun opiskelijaa, jotka ovat tehneet aloitteen vesihyppytason rakentamiseksi Mäntyharjun uimarannalle. Aloitteen edistämisessä on hyödynnetty ESKA-hankkeessa kehitettyjä toimintamuotoja. Antti Häkkänen on Mäntyharjun kunnanvaltuuston jäsen.

Pieksämäen nuorten vaalipaneeli 24.5.2021

Vaalipaneeli toteutettiin Kulttuurikeskus Poleenissa ja se ”livestriimatttiin”. Toteutus tapahtui hybriditekniikalla siten, että 3 nuorta oli paikan päällä esittämässä kysymyksiä ja seuraamassa tilaisuutta sekä osa nuorista ”livestriimauksen” ulottuvilla eri paikoissa. Tietoa livestriimauksesta levitettiin sosiaalisen median kanavissa ja se on nähtävissä osoitteessa: https://youtu.be/arMZMMJdYEU. Livestriimausta on katsottu 205 kertaa 10.6.2021 mennessä. Osa vaalipaneelin kysymyksistä olivat nousseet somen välityksellä aiemmasta ”Mikä vituttaa ja mitä sille voi tehdä” -tapahtumasta.

Vaalipaneeli sai julkisuutta Pieksämäen lehdessä, joka otsikoi: ”Nuorten huolista syntyi keskustelua vaalipaneelissa – sukupuolineutraali koulu ei saanut suurta kannatusta ehdokkaisen keskuudessa”.

9.06 to 10.6. pieksamaenlehti.fi 39 %

Takaisin Näköislehti Tilaa Asiakas

PAIKALLISET 27.5.2021 0:00

Nuorten huolista syntyi keskustelua vaalipaneelissa – Sukupuolineutraali koulu ei saanut suurta kannatusta ehdokkaiden keskuudessa

Vaalipaneeli kysymykset esittelivät Pia Niilo-Rämä, Jimi Skyttä ja Veera Toivonen. TARA MCLEES

Nuorisovaltuusto Piston, Pieksämäen nuorisotoimen, Eska-hankkeen, Kulttuurikeskus Poleenin ja Sitran järjestämä vaalipaneeli maanantai-iltana sujui sopuisissa tunnelmissa. Vaalipaneeliin osallistuivat ehdokkaista **Esa Annala** (vas.), **Mika Majamäki** (vihr.), **Jere Poikolainen** (kesk.), **Jouni Vironen** (sd.).

Pieksämäen kaupungin peruspalvelujen arviointi 27.5.2021

Pieksämäen kaupungin peruspalvelujen arviointitilaisuus livestriimattiin Kulttuurikeskus Poleenissa. 9 yläkoululaista ja nuorten työpajanuorta oli läsnä. Keskustelut poliitikkojen kanssa eivät jääneet pinnallisiksi, vaan niillä on ollut selkeä agenda ja tarkoitus. Ne olivat osa suurempaa keskustelua ja arviointikokonaisuutta. Kysymykset olivat nousseet mm. nuorten vaalipaneelista ja Mikä vituttaa -tilaisuudesta. Livestriimin yleisönä oli oppilasryhmiä alakouluilta yhteensä 11 oppilasta.

https://youtu.be/WsPbimCrKBs

Mäntyharjun nuorten vaalipaneeli 31.5.2021

ESKA-hanke järjesti yhdessä Etelä-Savon maakunnallisen nuorisovaltuuston (Esa-Manu) kanssa nuorten vaalipaneelin Mäntyharjulla. Paneelissa mäntyharjulaiset poliitikot (osittain ehdokkaana olevat nuorisopoliitikot) vastasivat nuorten kysymyksiin. Mäntyharjun yhtenäiskoulun nuoret osallistuivat paneeliin etäyhteyksin koulun luokista käsin. Paneeliin osallistui yhteensä 114 mäntyharjulaista nuorta.

4.8. Tulosten levittäminen

Hankekoordinaattori on käyttänyt Etsivän nuorisotyön menetelmiä ja kohdannut lukion opiskelijaryhmiä kasvotusten. Kohtaamisissa hän on inspiroinut ja kannustanut opiskelijoita osallistumaan hankkeen toimintaan. Samalla on päästy välittämään nuorten vaikuttamiseen liittyvää viestintää.

Sosiaalinen media

Viestintä ja tiedotus kuntalaisille ja nuorille on tapahtunut mm. sosiaalisen median välityksellä. Pääsääntöisesti kanavina ovat olleet Facebook ja Instagram.

https://www.facebook.com/ESKA-Etelä-Savon-kirjastoista-kansanvallan-areenoita-104771828076513
https://www.instagram.com/eska_mantyharju/
https://www.facebook.com/esnuoretvaikuttajat

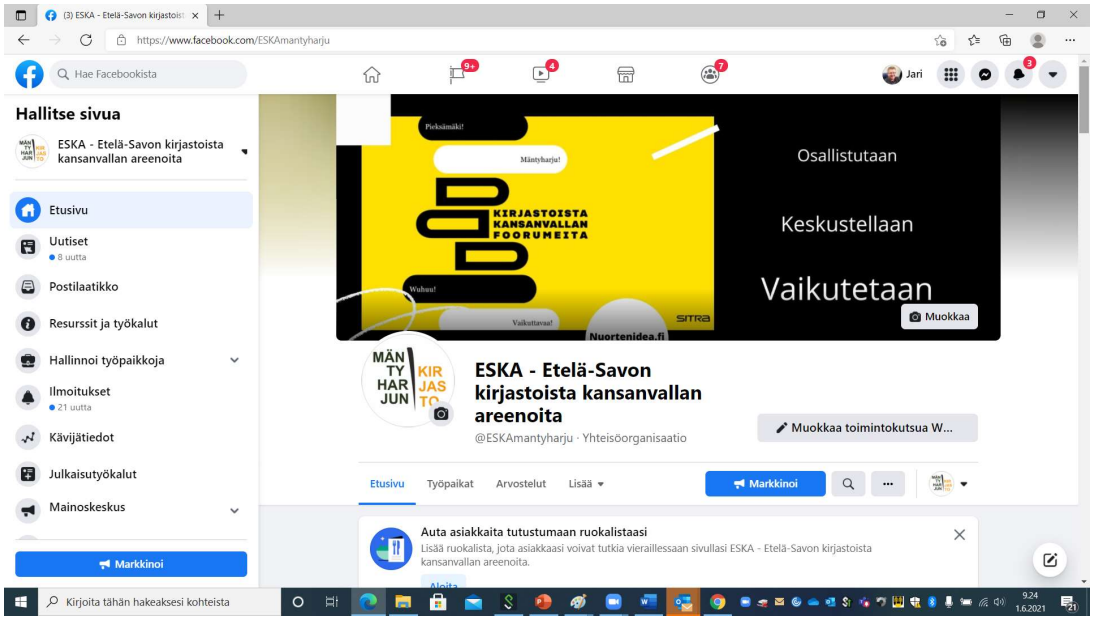

Tapahtumat

Hankkeen tuloksia ja toimintaa on myös levitetty nuorille järjestettyjen tapahtumien kautta. Tällaisia ovat olleet mm.

- Mäntyharjun nuorisovaalit 20.5.2021
- Pieksämäen nuorisovaalit 20.5.2021
- Mäntyharjun nuorten ja poliitikkojen kohtaamisen superpäivä 24.5.2021
- Pieksämäen nuorten vaalipaneeli 24.5.2021
- Mäntyharjun nuorten vaalipaneeli 31.5.2021
- Pieksämäen kaupungin peruspalvelujen arviointi 27.5.2021

Webinaarit

Hankkeen tuloksia on levitetty myös kansallisen erityistehtävän saaneiden kirjastojen järjestämien webinaarien kautta.

Etelä-Savon maakuntaliiton 25.2.2021 järjestämässä tilaisuudessa Jonna Juhola esitteli Etelä-Savon Etsivät nuorisotyöntekijät -ryhmälle Mäntyharjun hankkeen ja siinä kehitettyä kohtaamiskonseptia – tavoitteena oli mallin levittäminen ja keskusteleminen siitä, miten se voisi toimia muissa kunnissa nuorison äänen esiin tuomisessa.

https://youtu.be/Tvujds_Y6CM

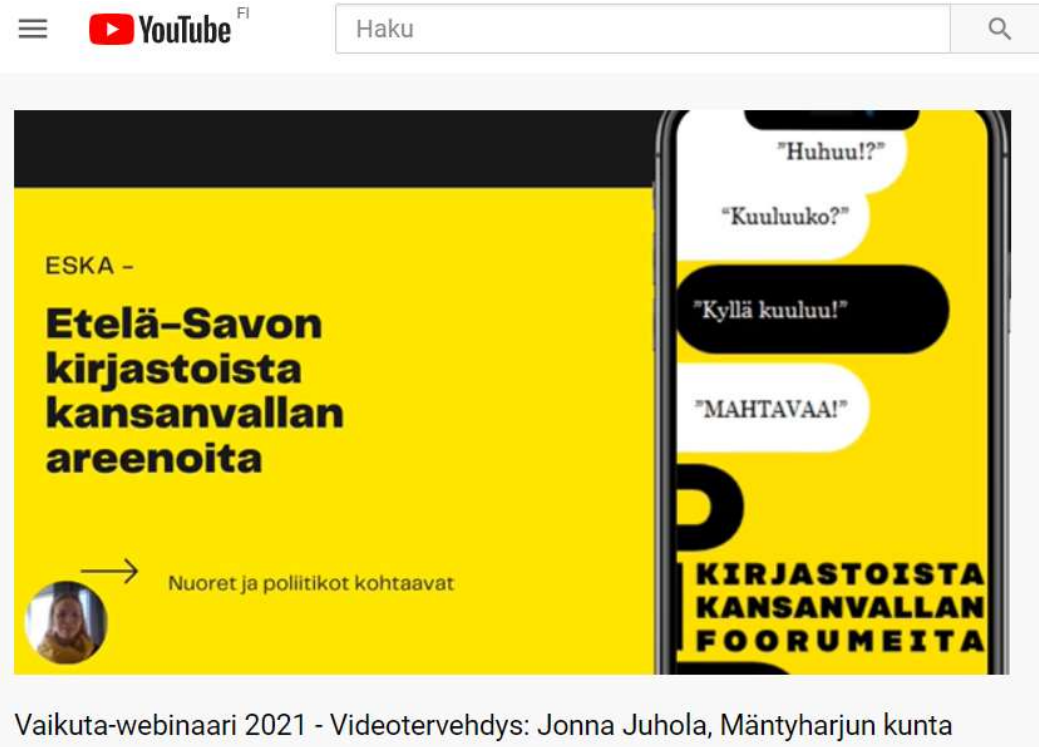

Vaikuta-webinaari 2021 - Videotervehdys: Jonna Juhola, Mäntyharjun kunta

Lahden AKE:n (Lahden kaupunginkirjasto) webinaarissa 24.3.2021 ”Kuinka lisätä yhteiskunnallista ja kulttuurista vaikuttavuutta” esiintyivät Mäntyharjun, Imatran ja Turun kokeiluhakkeet. Lahden AKEn alueeseen kuuluvat Etelä-Karjala, Kanta-Häme, Kymenlaakso ja Päijät-Häme. Tilaisuudesta tehtiin Youtube-video, joka tallennettiin AKE-alueen 36 kirjaston koulutuskäyttöön.

Jari Hautamäki, Mäntyharjun kunnankirjasto: Eteläsavolaisista kirjastoista kansanvallan foorumeita

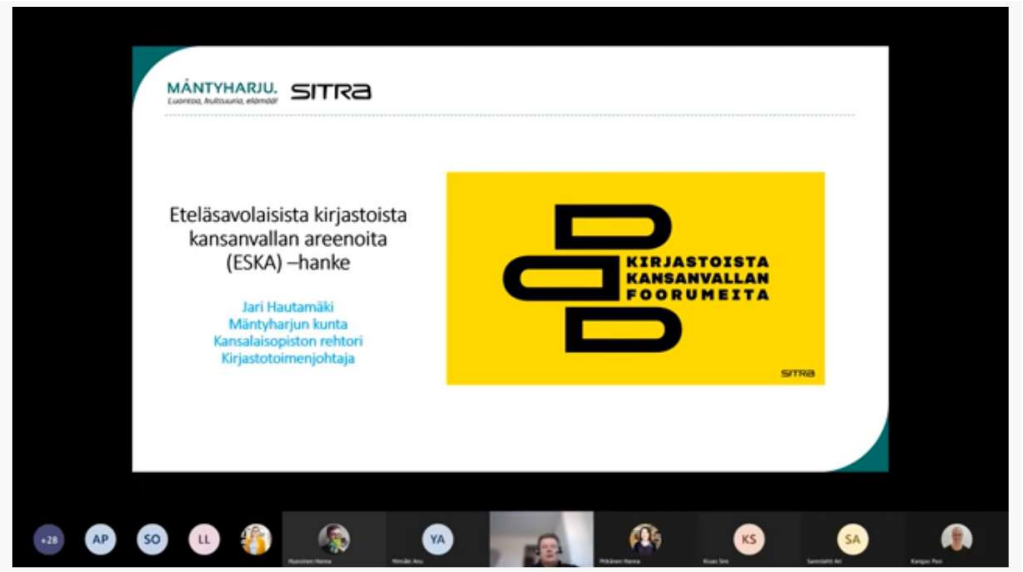

Jari Hautamäki: Eteläsavolaisista kirjastoista kansanvallan foorumeita

Sitra järjesti 1.6.2021 Kokeiluista kansanvallan käytännöiksi -webinaarin, jossa koottiin demokratiakokeilujen, kirjastojen kanssa kehitettyjen konseptien ja kuntien soittamien robottipuhelujen oppeja yhteen. Lisäksi muut 5 kokeilukirjastoa ovat osallistuneet Sitran järjestämiin kokeilukahveihin ja sparrrauksiin.

Savon AKE (Kuopion kaupunginkirjasto) järjesti 3.6.2021 webinaarin, jossa esiteltiin Mäntyharjun, Oulun ja Turun kokeilujen tuloksia. Savon AKE:n alueeseen kuuluvat Pohjois-Savon ja Etelä-Savon maakunnat. Materiaalit ovat kaikkien Savon AKEn alaisten kirjastojen käytettävissä noin kuukauden ajan.

Sitran julkaisu

Sitra on julkaissut kesäkuussa 2021 Miten kirjastoista tehdään kansanvallan foorumeita -käsikirjan. Mäntyharjun hanke on esitelty yhdessä viiden muun kokeilukirjaston hankkeiden rinnalla.

Tulosten levittäminen jatkuu hankkeen päättymiseen (31.8.2021) saakka. Keskeisenä tulosten levittämisen keinona on projektissa laadittu lyhytelokuva ja sen traileri https://youtu.be/eWYfxM-Qw-c (katso sivu 24). Hankehenkilöstö on tehnyt levittämisestä seuraavan suunnitelman, jossa tulosten levittäminen suunnitellaan ja toteutetaan kumppanikohtaisesti paikallisesti, alueellisesti ja kansallisesti. Levittämiskanavina voivat olla esimerkiksi uutiskirje, ajankohtaista nettisivuilla, blogikirjoitus, Facebook, Instragram, luento, työpaja.

Paikallinen levittäminen

- Mäntyharjun kunnan nettisivut
- Mäntyharjun Kunnan Facebook
- Mäntyharju-Foorumi Facebook
- Mäntyharju keskustelee Facebook
- Mäntyharjun nuorisopalvelut Facebook
- Mäntyharjun nuorisovaltuuston Facebook
- Mäntyharjun kirjaston Facebook

Alueellinen levittäminen

- Etelä-Savon maakuntaliiton E=mc2 -hanke
- Savon AKE / Kuopion kaupunginkirjasto
- Lumme-verkosto

Kansallinen levittäminen

Osallisuuden vahvistaja -verkosto
Suomen lukiolaisten liitto
Into – Etsivä nuorisotyö ja työpajatoiminta ry
Suomen nuorisovaltuustojen liitto
Lahden AKE / Lahden kaupunginkirjasto
Yleisten kirjastojen neuvosto / kirjastot.fi
Itä-Suomen aluehallintovirasto 25.3.2021
Etelä-Suomen aluehallintovirasto 4.10.2021
Sitra

5. Hankkeen tulokset

5.1. Aktiivinen kansalaisuus

Nuorten poliittisen ja yhteiskunnallisen vaikuttamisen edistämiseksi on kehitetty Aktiivinen kansalaisuus -opintojakso, jonka suorittaminen on paikallisesti mahdollistettu kaikille nuorille - erityisesti lukiossa, ammatillisessa oppilaitoksessa, nuorten työpajoissa opiskeleville sekä paikallisessa nuorisovaltuustossa vaikuttaville nuorille. **Opintojakso** on moduulina liitetty osaksi lukion uutta opetussuunnitelmaa sekä kansalaisopiston kurssitarjontaa. Kuka tahansa nuori voi opiskella opintojakson. Lukion moduuli (2 op) on hieman teoreettisempi kuin toiminnallisempi kansalaisopiston opintojakso, joka perustuu enemmän toiminnallisuuteen. Opintojakso on skaalattavissa mihin tahansa kuntaan. Opinnollistamisen periaatteet sekä lukion moduulin ja kansalaisopiston kurssin kuvaukset ovat raportin liitteenä.

Aktiivinen kansalaisuus kansalaisopiston lukuvuoden 2021-2022 tarjonnassa
https://www.opistopalvelut.fi/mantyharju/course.php?l=fi&h=34ffeb359a192eb8174b6854643cc046&t=3708

5.2. Nuorten ja poliitikkojen valmennuskäytännöt

Hankkeen aikana on kehitetty ja kokeiltu nuorten vaikuttamisen **valmennusohjelma**. Valmennusohjelma on suunniteltu yhdessä Suomen nuorisovaltuusto Nuva ry:n kanssa. Valmennus koostuu kolmesta eri osasta, jossa nuoria valmennetaan tunnistamaan merkityksellisiä teemoja, ongelmia ja haasteita sekä pohtimaan sopivia tapoja lähestyä vaikuttajia ja poliitikkoja muutoksien käynnistämiseksi. Valmennuksissa nuoria on ohjattu hyödyntämään demokratiapalveluita kuten nuortenideat.fi-palvelua. Poliitikkoja on valmennettu lähettämällä heille etukäteen hankkeen valmistelema **Eettinen ohje**. Ohje laadittiin sellaiseksi, että se tuo esiin nuorten oman näkemyksen nuorten ja vaikuttajien (tai poliitikkojen) keskustelun ja kohtaamisen pelisäännöistä (liite). Valmennukset ovat sellaisenaan skaalattavissa mihin tahansa organisaatioon, jossa nuoria valmennetaan aidoissa kohtaamisissa käytyihin demokratiakeskusteluihin ja tasapainoiseen dialogiin. Hankkeeseen osallistuneiden nuorten **monikanavainen vaikuttaminen**, poliittinen ja kulttuurinen **medialukutaito** on kehittynyt hankkeen aikana.

5.3. Paikallinen kehittämisryhmä

Mäntyharjulla paikallisen yhteistyön koordinoimiseksi ja aktivoimiseksi on perustettu paikallisten toimijoiden asiantuntijoista koottu **paikallinen kehittämisryhmä**. Ryhmässä on mukana kirjaston, lukion, yhtenäiskoulun, nuorisotoimen, kansalaisopiston sekä alueellisen vertaisorganisaation edustajat. Ryhmä suunnittelee paikallista toimintaa luomalla nuorille edellytyksiä vaikuttamiseen sekä pitää yhteyttä alueelliseen ja kansalliseen asiantuntijaverkostoon. Pieksämällä hankkeen tuloksena kirjaston ja nuorisotoimen yhteistyö tiivistyi. Osallisuus ja kuntalaisvaikuttaminen tulee siirtymään jatkossa työparille kirjasto-nuorisotoimi ja tämä tarkoittaa mm. Pieksämäen hallintosääntöön kirjattujen kumppanuuspöytien koollekutsujana toimimista.

5.4. Paikallisesti toteutetut vaikuttajatapahtumat

Hankkeeseen osallistuneilta nuorilta saadun palautteen pohjalta nuorille järjestetyt ja nuorten itse järjestämät **vaikuttamistapahtumat** ovat olleet myönteisiä kokemuksia. Omakohtaiset ja aidot kohtaamiskokemukset ovat edistäneet aktiivisuutta ja lisänneet nuorten omaa kiinnostusta vaikuttamiseen ja poliittisen toiminnan oppimiseen. Toiminta on ollut tavoitteellista, toiminnallista ja konkreettista, minkä voi tulevaisuudessa kohdentaa tapahtumatyyppisesti esimerkiksi Kansallisen tulevaisuuspäivän tai Politiikkaviikon yhteyteen. Vaikuttajatapahtumiin on yleensä sisältynyt jokin alueellinen tai kansallinen yhteydenotto tai yhteistyökonsepti.

5.5. Toimintakonsepti

Mäntyharjulle hankkeessa on aikaansaatu **pysyvä paikallinen toimintakonsepti**, jonka ytimessä on Aktiivinen kansalaisuus -opinnot. Paikallisen asiantuntijaverkoston yhteistoiminta on vakiintunut yhteisten toimenpiteiden ja onnistumisten myötä. Toimintamalli on laajasti **skaalattavissa, mutta** erityisesti pieniin kuntiin ja pieniin kuntiin, joissa ydinryhmän yhteistyö on helpompi järjestää ja organisoida. Skaalauksessa konseptia voidaan soveltaa ja sovittaa paikallisiin olosuhteisiin ja ajankohtaisiin tapahtumiin. Esimerkiksi hankkeessa on kokeiltu sen toimivuutta osallistumalla Pieksämäen kaupungin peruspalvelujen arviointiin.

Konseptia voidaan käyttää monenlaisten ja -tyyppisten henkilö- ja kuntalaisryhmien sekä poliitikkojen/vaikuttajien tapaamisissa. Kirjastot voivat konseptia hyödyntäen lisätä kuntalaisten osallisuutta ja vaikuttamismahdollisuuksia sekä kasvattaa kirjastojen roolia aktiivisen kansalaisuuden, demokratian ja sananvapauden lisäämisessä.

Kuva. Paikallinen toimintakonsepti

5.6. Etäyhteyksien oppimisteknologia

Hankkeen aikana on kokeiltu ja testattu Microsoft Teams ja Zoom etäohjelmiston toimivuutta suorien yhteyksien ottamisessa ja vaikuttamisessa. Lisäksi on hyödynnetty Yuotubea livestriimauksissa. Sosiaalinen media on toiminut etäyhteyssessioiden valmistelussa ja tulosten levittämisen tukena. Korona-rajoituksista johtuen Mäntyharjun yhteyksissä on käytetty 4-henkilön **Etätyötilaa**, jossa Jabran kamera- ja ääniteknologia saadaan korostettua vuorovaikutustilanteen aitouden tunnetta. Lisäksi on käytetty 12-hengelle sopivaa Mediapajaa, jossa suuri älytaulu on toiminut keskusteluja ja visuaalista läheisyyttä välittävänä **etäteknologiana**. Etäyhteyksien hyödyntämisessä on opittu myös uudenlaisia etäneuvottelujen toimintatapoja. Lähes kaikki etäneuvottelut ja nuorten valmennukset on toteutettu **hybriditekniikalla**, jossa paikalliset ryhmät ovat kokoontuneet eri paikkakunnilla ja osa nuorista sekä poliitikoista, vaikuttajista ja valmentajista ovat osallistuneet kohtaamisiin etäyhteyksiä pitkin.

5.7. Kumppanuudet ja verkostot

Hankkeen aikana on rakennettu toimintakonseptin kehittämistä, kokeilua ja skaalautumista edistävä **paikallinen, alueellinen ja valtakunnallinen kumppanuusverkosto**. Se on kokeillut aktiivisesti sekä jakanut tuloksia ja levittänyt kokemuksia. Paikallisen verkoston ovat muodostaneet kirjasto, nuorten työpajat, kansalaisopisto, lukio ja yhtenäiskoulu. Alueellisessa verkostossa keskeisiä toimijoita ovat olleet Lumme-kirjastojen verkosto ja erityisesti siihen kuuluva Pieksämäen kirjasto, Etelä-Savon maakuntaliitto sekä Savon alueellista kehittämistehtävää (AKE) hoitava Kuopion kaupunginkirjasto sekä Lahden alueellista kehittämistehtävää (AKE) hoitava Lahden

kaupunginkirjasto verkostoineen. Keskeisinä valtakunnallisina kumppaneina ovat toimineet Suomen Nuorisovaltuustojen liitto ry (Osallisuuden Osaamiskeskus Koordinaatti), Suomen Lukiolaisten liitto sekä Into - etsivä nuorisotyö ja työpajatoiminta ry. Kaupallisena kehittämiskumppanina on toiminut Smartblock Oy. Kansallisella tasolla Yleisten kirjastojen neuvosto sekä valtakunnallinen kirjastot.fi ovat myös toiminteet hankkeen valtakunnallisina levityskanavina. Sitra on toiminut rahoittajana ja hankeohjelman koordinoijana.

Organisaatio	**Nimi**	**Tehtävä**	**Rooli**
Sitra	Petri Tuomi-Nikula	Erityisasiantuntija	Ohjausryhmän jäsen
Sitra	Nelli Auriola	Projektikoordin.	Ohjausryhmän jäsen
Mäntyharjun kunta	Sari Aarniokoski	Sivistysjohtaja	Ohjausryhmän pj.
Mjun kirjasto	Jari Hautamäki	Ktj, rehtori	Hankkeen vastuullinen johtaja
Mjun nuorisopalvelut	Jonna Juhola	Nuorisotyöntekijä	Hankekoordinaattori
Mjun kirjasto	Helmi Boren	Informaatikko	Asiantuntija
Mjun yhtenäiskoulu	Vesa Tirri	Lehtori	Yhteiskunnallisten aineet
Pieksämäen kaupunki	Päivi Majoinen	Kulttuuri- ja vapaa-aikajohtaja	Ohjausryhmän jäsen
Pieksämäki	Pia Niilo-Rämä	Erityisnuoriso-työntekijä	Rinnakkaiskokeilun vastaava, ohjausryhmän jäsen
Etelä-Savon maakuntaliitto	Terhi Venäläinen	Osallisuus-koordinaattori	Ohjausryhmän jäsen, asiantuntija
Lumme-kirjastojen verkosto	Pia Kontio, Sylvia Staven	Lumme-ohjausryhmän pj.	Benchmarking
Lukiolaisten Liitto	Milla Rekola	Suunnittelija	Tulosten levittäminen lukioihin
Into – etsivä nuorisotyö ja työpajatoiminta ry.	Herttaliisa Tuure	Toiminnanjohtaja	Tulosten levittäminen Nuorten työpajaverkostoon
Nuorisovaltuustojen liitto ry (nuva).	Vihtori Suominen	Osallisuus-asiantuntija	Tulosten levittäminen, nuorten valmentaminen
Nuorisovaltuustojen liitto ry (nuva).	Nea Tarvainen	Osallisuus-suunnittelija	Nuorten valmentaminen, tulosten levittäminen
Savon AKE (Kuopion kaupunginkirjasto)	Johanna Vuorinne	Informaatikko	Tulosten levittäminen, webinaarin suunnittelu
Lahden AKE (Lahden kaupunginkirjasto)	Hanna Pitkänen	Informaatikko	Tulosten levittäminen, webinaarin suunnittelija
itä-Suomen aluehallintovirasto	Virpi Launonen	Suunnittelija	Tulosten levittäminen
Ihmeiden kehto	Leevi Heinonen	Mediayrittäjä	Lyhytelokuva tuottaminen
Smartblock Oy	Timo Leppänen	Kaupallinen yhteistyökumppani	Tulosten levittäminen, konseptoinnin tuki

5.8. Lyhytelokuva

Keskeisin tulosten levittämisen metodi on ollut hankkeessa valmisteltu lyhytelokuva ja sen traileri. Noin 11 minuuttia kestävään videoon on sisällytetty hankkeessa valmistellun toimintakonseptin keskeiset elementit. Videon tueksi on rakennettu lyhyt tarina, jossa on tehty näkyväksi sekä kirjaston että paikallisen nuoren näkökulma. Lyhytelokuvan tekemiseen on osallistunut pieni, kolmen opiskelijan ryhmä. Sitä varten kansalaisopistoon on perustettu Tehdään elokuva! -kurssi. Tämä on mahdollistanut sen, että opiskelijoille voidaan kirjoittaa suorituksesta todistus, jolla nuori voi hakea kurssin hyväksilukua lukion tai ammatillisen oppilaitoksen opintoihin tai käyttää todistusta osana CV:tä.

Lyhytelokuva: https://youtu.be/XJVZ35YwQ0k

Traileri: https://youtu.be/eWYfxM-Qw-c

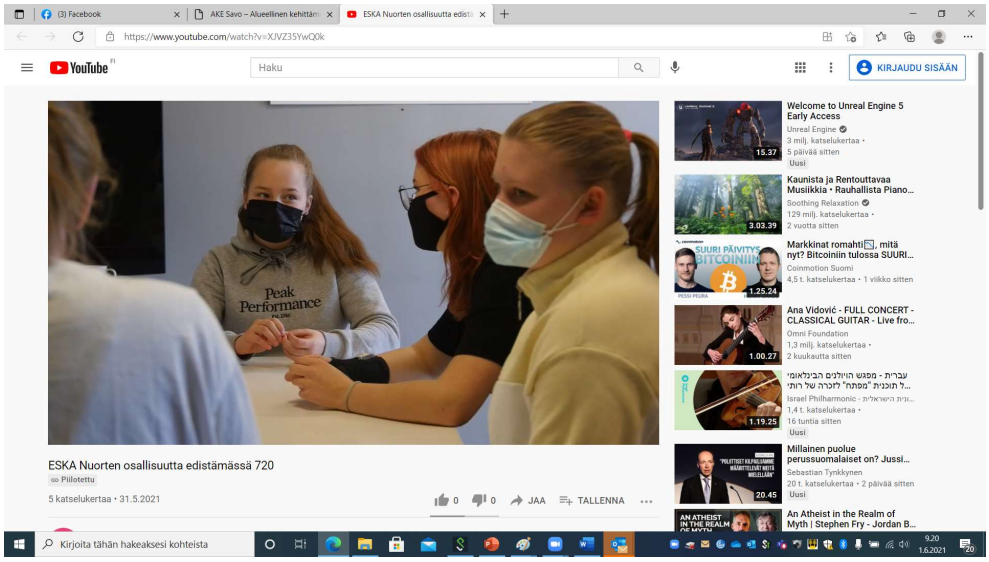

5.9. Mäntyharjulaisten nuorten vaikuttajien stipendirahasto

Hankehakemuksen talousarvioon oli sisällytetty Nuorille suunnatut yhteisöpalkinnot" – yhteensä 1000 €. Hankkeen aikana kehkeytyi ajatus siitä, että tehdään palkintorahan käytöstä ratkaisu, mikä edistää hankkeen jälkeisen toiminnan jatkuvuutta. Toimenpide on suunniteltu yhdessä hankkeeseen osallistuneen ydinryhmän nuorten kanssa. Sivistyslautakunta perusti kokouksessaan 15.6.2021 sivistysjohtajan esityksestä Mäntyharjun nuorten vaikuttajien stipendirahaston. Sen tarkoituksena on edistää nuorten yhteiskunnallista vaikuttamista sekä jakaa vuosittain Vuoden nuori vaikuttaja -stipendin. Tavoitteena on hakea vaikuttamiselle julkisuutta ja kerryttää vähitellen rahastoa lahjoituksin. Mäntyharjun kunnanhallituksen päätös rahaston perustamisesta ja rahaston säännöt ovat raportin liitteenä.

5.10. Hankkeesta saatujen kokemuksen opinnollistaminen

Oppilaitoksen ulkopuolella (esim. kehittämishankkeessa) tehdyn työn tai oppimiskokemuksien kautta hankittu osaaminen voidaan tunnistaa ja tunnustaa. Tällöin päästään vertaamaan osaamista tutkinnon perusteisiin. Tällöin eri ympäristöissä hankitusta osaamisesta tulee yhteismitallista ja vertailukelpoista. Tämä luo henkilökohtaisiin opintopolkuihin joustavuutta.

Käytännössä ESKA-hankkeessa tämä on ratkaistu siten, että kirjaston hallinnoima hanke tekee yhteistyötä kansalaisopiston ja lukion kanssa. Molempiin oppilaitoksiin on luotu Aktiivinen kansalaisuus -opinnot. Lukiossa se on yksi 2 op moduuli (38 oppituntia) lukion uudessa opetussuunnitelmassa. Kansalaisopiston tarjonnassa se on 30 oppitunnin laajuinen kurssi.

Kansalaisopistossa Aktiivinen kansalaisuus -kurssi on hieman suppeampi ja toiminnallisempi johtuen kansalaisopiston toiminnan luonteesta. Lukion kurssi on teoreettisempi ja hieman laajempi. Kansalaisopiston kurssi perustuu nuorten yhdessä tekemiseen ja osallistumiseen valmennukseen sekä suorien kontaktien ottamiseen poliitikoihin ja vaikuttajiin. Lukion kurssi perustuu enemmän omaehtoiseen oppimiseen, päätöksenteon seuraamiseen sekä kokemusten kuvaamiseen portfolion avulla. Kansalaisopiston kurssi on mahdollista täydentää lisäsuorituksella lukion moduuliksi. Eli käytännössä lukion opiskelijalle avautuu kaksi erilaista mahdollisuutta suorittaa Aktiivinen kansalaisuus 2 op. Systeemi mahdollistaa myös muille kuin lukiolaisille kurssin suorittamisen. Tällöin esimerkiksi yläkoulun opiskelija, joka on suorittanut kansalaisopiston tarjoaman Aktiivinen kansalaisuus -kurssin ja joka siirtyy opiskelijaksi lukioon, voi täydentää pienellä suorituksella kansalaisopiston kurssin lukion Aktiivinen kansalaisuus 2 op moduuliksi. Kansalaisopiston kurssin suorittanut nuori voi opinnollistaa suorituksen ammatillisessa koulutuksessa. Lisäksi nuori saa suorituksesta merkittävän meriitin CV:een, mikä saattaa edistää urakehitystä ja työllistymistä.

Opinnollistamisesta saatavat hyödyt

- Aktiivinen kansalaisuus -opintoihin voi hakeutua monenlaisia nuoria
- Opiskelija voi valita toiminnallisen oppimisen tai omaehtoisen oppimisen väliltä
- Kansalaisopiston kurssista saatu todistus on meriitti nuoren CV:ssä
- Kansalaisopistosta saatu todistus tekee osaamisen näkyväksi ja se voidaan tunnustaa myöhemmin muissa oppilaitoksissa
- Todistus parantaa työllistymismahdollisuuksia
- Vaihtoehtoinen tapa opiskella
- Suorittaminen voimaannuttaa opiskelijoita

Konkreettiset opintojakokuvaukset loppuraportin liitteinä.

6. Hankkeen vaikuttavuus ja mittarit

6.1. Mittarit

Hankesuunnitelmassa on esitetty mittarit, joilla voidaan mitata vaikuttavuutta sekä hankkeen onnistumista määrällisestä näkökulmasta. Mittareissa **osallistuneiden nuorten määrä** sisältää projektissa sekä vaikuttamisen sisältöjä valmistelevat että varsinaisiin kohtaamisiin ja tapahtumiin osallistuneet nuoret. Ydinryhmä Mäntyharjulla kuului 10 nuorta ja Pieksämäellä 6 nuorta eli yhteensä 16 nuorta. He edustivat pääsäätöisesti 6 eri ryhmää, jotka olivat Mäntyharjun lukion oppilaskunnan hallitus, Mäntyharjun nuorisovaltuusto, Pieksämäen nuorisovaltuusto, Mäntyharjun työpajanuoret, Pieksämäen työpajanuoret sekä ammatillisessa koulutuksessa opiskelevia ja lukiossa opiskelevia nuoria. Tämän lisäksi nuorisovaaleihin Mäntyharjulla osallistui 95 nuorta ja Pieksämäellä 56. Osallistujat olivat perusasteen, lukion ja ammatillisen koulutuksen opiskelijoita. Nuorten vaalipaneeliin Mäntyharjussa osallistui 114 nuorta ja Pieksämäellä 208. Pieksämäellä etäyhteyksien hyödyntämistä skaalattiin myös kaupungin palvelujen arvioinnissa, johon osallistui 20 nuorta. Pieksämäen Mikä vituttaa ja mitä sille voisi tehdä? -tilaisuuteen osallistui 10 nuorta.

Kokeilukohtaamisten määrä on nuorten ja poliitikkojen/vaikuttajien etäkohtaamiskokeilujen määrä. **Yhteistyökumppaneiden määrä** kuvaa hankkeen laajuutta kumppanuuksien näkökulmasta. **Tulosten levitykseen osallistuneiden kirjastojen määrä** kuvaa hankkeen tulosten levittämisen alueellista laajuutta webinaarin ja infotilaisuuksien kautta. Tulosten kansallinen leviäminen jatkuu hankkeen loputtua lyhytelokuvan ja sosiaalisen median välityksellä.

Mittari	**Tavoite**	**Tulos**
Osallistuneiden nuorten määrä	250	508
Kohtaamiskokeilujen määrä (kts. Luku 4.6.)	15	15
Yhteistyökumppaneiden määrä (kts. Luku 5)	12	14
Tulosten levitykseen osallistuneiden kirjastojen määrä	50	69

Laadullisina mittareina olivat nuorten ja poliitikkojen keskeiset kokemukset toiminnan tarkoituksenmukaisuudesta ja mielekkyydestä. **Nuorten keskeiset kokemukset** kuvaavat tavoitteiden saavuttamista ja vaikuttavuutta nuorten näkökulmasta esim. oman kiinnostuksen ja tietämyksen lisääntymistä politiikkaan ja erilaisiin vaikuttamiskanaviin, omien vuorovaikutus- ja keskustelutaitojen kehittymistä urakehityksen tukena sekä nuoren suhtautumisen muutosta äänestämiseen ja sosiaalisen median kautta vaikuttamiseen. Nuorten ydinryhmän haastatteluja on tehty koko hankkeen ajan. Ne ovat olleet ryhmäkeskusteluja, henkilökohtaisia keskusteluja yksittäisten nuorten kanssa sekä keskusteluja, joita on käyty vapaamuotoisemmissa tilanteissa kuten valmennustehtävien suorittamisessa, lyhytelokuvan kuvauksissa, tapahtumien väliajoilla ja valmistelussa sekä

ryhmäytymistilanteissa. Keskusteluihin ovat osallistuneet kaikki ydinryhmään kuluneet 16 vaikuttajanuorta. **Poliitikkojen/vaikuttajien keskeiset kokemukset** kuvaavat tavoitteiden saavuttamista ja vaikuttavuutta poliitikkojen näkökulmasta esim. henkilökohtaisen etäkohtaamiskokemuksen intensiivisyyttä, arvioita pysyvän toimintamallin hyödyistä poliittisen kentän näkökulmasta sekä näkemystä kirjastojen roolin kasvamisesta demokratian edistämisessä. Poliitikot on tavoitettu etätapaamisissa, joissa hankeen avainhenkilöt ovat arvioineet nuorten kanssa käytyjä keskusteluja ja dialogia. Lisäksi heitä on tapaamisen lopussa pyydetty arvioimaan omaa kokemusta ja käsitystä tilanteen merkityksellisyydestä.

Mittari	**Tulos**
Nuorten keskeisiä kokemuksia	Nuorten suhtautuminen politiikkaan ja äänestämiseen on muuttunut positiivisemmaksi. He kokevat saaneensa lisää tietoa poliittisesta päätöksenteosta sekä nuorten vaikutusmahdollisuuksista kuntatasolla, kansallisella tasolla ja EU-tasolla. He ovat mielestään oppineet paremmin hyödyntämään uusia vaikuttamisen kanavia ja työkaluja kuten esimerkiksi sähköisiä demokratiapalveluja (erityisesti nuortenideat.fi) sekä sosiaalista mediaa. Yksi keskeisistä nuorten kokemuksista on ollut se, että suorien yhteyksien luominen poliitikkoihin ja vaikuttajiin on osoittautunut yllättävän helpoksi ja vaivattomaksi. Kokemusta on vahvistanut se, että poliitikot/vaikuttajat ovat konkreettisissa kohtaamisissa kannustaneet nuoria käyttämään enemmän suoria yhteydenottoja. Nuoret ovat tuoneet esille myös sen, että he ovat hankkeen aikana kasvaneet yhteiskunnalliseen vastuunottoon ja se on luonut uusia edellytyksiä mm. opiskelija-, harrastus- ja poliittisissa järjestöissä toimimiseen. Hankkeessa myös rohkeus yhteyksien ottamiseen on lisääntynyt kuten myös rohkeus ja taito puheeksi ottamiseen, keskustelemiseen ja asioista kysymiseen. Nuoret ovat tyytyväisiä siihen, että nuorten ääni on saatu tuotua esiin, mikä mahdollistaa uusien varteenotettavien vaihtoehtojen luomisen nykyiselle ikääntyvälle vaikuttajasukupolvelle. Nuorten mielestä myös heidän neuvottelu- ja keskustelutaitonsa ovat kehittyneet valmennuksissa ja etäkohtaamisissa. Tämä näyttäytyi mm. tilanteessa, jossa opiskelijoiden etukäteen laatimat kysymykset johtivat poliitikon luentomaisiin vastauksiin – sitä seuraavaan kohtaamiseen nuoret valmistelivat toisenlaisen vuorovaikutustaktiikan, mikä johti erinomaiseen keskusteluun ja dialogiin. Yleisellä tasolla nuoret ovat olleet tyytyväisiä siihen, että asioiden ideointia on opittu siirtämään konkreettiselle ja sanoitetummalle tasolle. Samalla oma kiinnostus eri tasojen politiikkaan ja erilaisiin vaikuttamismuotoihin on lisääntynyt. He näkevät myös, että hankkeessa hankittuja vaikuttamistaitoja voi hyödyntää työuralla erilaisissa työtehtävissä.

Poliitikkojen/ vaikuttajien keskeisiä kokemuksia	Poliitikot ja vaikuttajat ovat kiitelleet nuoria erityisesti suorista yhteydenotoista, joita he toivovat tulevaisuudessa enemmän. Samalla he ovat kannustaneet nuoria jatkamaan hyvää vuorovaikutuskehitystä ja asioista selvää ottamista. He antoivat nuorille kiitosta siitä, että he olivat etukäteen suunnitelleet kohtaamista, jolloin keskustelun runkoon tuli systematiikkaa, mikä ei kuitenkaan vähentänyt liikaa spontaania keskustelua ja ajatusten vaihtoa. Nuorille tärkeiden teemojen, haasteiden, ongelmien ym. kuvaamiseen nuortenideat.fi -palvelussa poliitikot pitivät hyvänä ratkaisuna. Sähköiset demokratiapalvelut tulisi ottaa laajemmin käyttöön mahdollisimman monissa kunnissa. Poliitikoille annettuja Eettisiä ohjeita kunnioitettiin ja pidettiin hyvänä sitä, että ne oli laadittu nuorten vaikuttajien näkökulmasta ja niissä tuli esiin nuorten ääni. Tämäntyyppiset kehittämishankkeet ovat poliitikkojen ja vaikuttajien mielestä hyviä, sillä demokratiakehitys tarvitsee tällä hetkellä erityistä panostamista nuorten osallistumisen kasvattamiseen. ESKA-hankkeen jatkosuunnitelmia kiiteltiin siitä, että verkostomaiseen yhteistyöhön perustuvaa toimintakonseptia on päätetty jatkaa ja kehittää hankkeen jälkeen Olennaista on, että nuoria inspiroidaan ja innostetaan vaikuttamaan. Tämän toivotaan näkyvän myös positiivisena äänestyskäyttäytymisenä pitkällä aikajänteellä.

Hankkeessa pyrittiin toteutuneiden kolmen (3) työpajan lisäksi pitämään lukiolla noin 50 oppituntia, joista toteutui ainoastaan 12. Alhainen oppituntien määrä johtui Korona-epidemian torjunnasta ja rajoituksista. Oppimateriaalit ja toteutussuunnitelma oli oppituntien aloitusta vailla valmiina, kun lukio siirtyi yllättäen Korona-epidemian rajoitustoimenpiteenä etäopiskeluun. Toteutukseen oli kuulunut idea teeman upottamisesta yhteiskuntaopin oppiaineen sisältöihin, mutta tässä tilanteessa yhteiskuntaopin opettaja ei ollut enää valmis yhteistyöhön vaan keskeiseksi nousi opetussuunnitelmaan kirjoitettujen asioiden oppiminen etäyhteyksillä perinteiseen tapaan. Koska opetus siirtyi Aluehallintoviranomaisen määräyksellä etäopetukseen toistaiseksi, niin hanke päätti siirtää useille luokille suunnitellut oppitunnit seuraavaan lukuvuoteen. Sen sijaan yksittäisiä oppitunteja toteutettiin lopulta läpimenotyyppisesti ja vapaamuotoisesti keskustellen ja kohtaamiskokemuksia hankkien vaikuttajanuorten ryhmätapaamisten yhteydessä.

6.2. Vaikuttavuuden arviointi

Nuorten ydinryhmän kanssa käytyjen keskustelujen pohjalta näyttää siltä, että kiinnostus poliittiseen vaikuttamiseen on herännyt jo perusasteella. Koulujen ja oppilaitosten oppilaskunnat, järjestötoiminta (esim. Partio) ja nuorisovaltuustotoiminta valmentavat nuoria laajempaan vastuunottoon vaikuttamisesta. Nuoret ovat oppineet hankkeessa monikanavaista vaikuttamista, erityisen tärkeäksi he ovat kokeneet aidot ja konkreettiset kohtaamiset, jossa he ovat päässeet keskustelemaan vaikuttajien ja poliitikkojen kanssa heitä kiinnostavista teemoista ja haasteista. Keskeisenä laajempana muutoksena kuntaan on saatu paikallinen toimintakonsepti, jonka jatkuvuus on saatu varmistettua liittämällä Aktiivinen kansalaisuus -opintojakso sekä lukion että kansalaisopiston opetussuunnitelmiin ja kurssitarjontaan. Lisäksi jatkuvuutta tukee paikallisen kehittämisryhmän yhteistoiminta, joka kytkee kirjaston, nuorisotoimen, kansalaisopiston, lukion ja yhtenäiskoulun vaikuttamiseen liittyvät aktiviteetit ja toimintamuodot toisiinsa. Tuloksena on nuorten vahvistuva ääni, mikä tuottaa yhteiskunnallista ja kulttuurista vuoropuhelua ja laajentaa nuorten medialukutaitoa. Myös Mäntyharjun nuorten vaikuttajien stipendirahaston perustaminen kirjastoon on jatkuvuutta tukeva ratkaisu.

Valmis ja testattu toimintakonsepti voidaan joustavasti ja ketterästi skaalata ja lanseerata suomalaisiin pieniin kirjastoihin sekä pieniin kuntiin. Keskeisenä laajempana muutoksena aiempaan pienille kirjastoille on tarjolla valmis konsepti, jota hyödyntämällä kirjastot voivat lisätä poliitikkojen ja kuntalaisten kohtaamisia ja kasvattaa kirjastojen roolia osallisuuden, aktiivisen kansalaisuuden, demokratian ja sananvapauden lisäämisessä. Lisäksi konseptin käyttöönotto mahdollistaa kirjastojen välisen yhteistyön, kun kokeiluun osallistuneet kirjastot voivat toimia uusien kirjastojen mentorina. Hankkeessa kokeiltiin toimintakonseptin skaalaamista Pieksämäen kaupungin nuorisotoimen ja kirjaston väliseen yhteistyöhön.

Kokeilukirjastojen kumppanuuskirjastot kiinnostuvat oman tehtävänsä ja roolinsa kautta uuden teknologian hyödyntämisestä demokratian lisäämisessä. Mäntyharjun kirjaston keskeisenä kumppanina toimi Pieksämäen kirjasto, jotka molemmat kuuluvat Lumme-kirjastojen verkostoon. Hankkeen aikana Lumme-kirjastojen ohjausryhmä (kirjastonjohtajien tiimi) on saanut säännöllisiä infoja kehittämistyöstä. Keskeisenä muutoksena on uusi tapa hyödyntää olemassa olevaa kirjastojen, lukioiden, peruskoulujen, kansalaisopistojen ja nuorten työpajojen paikallisia verkostoja entistä enemmän. Erittäin hyvä uutinen on se, että AVI avaa osallisuuden ja demokratian lisäämiseen tähtäävän hankehaun elokuussa 2021. Hankeohjelma mahdollistaa kokeilukirjastojen tuottamien tulosten rikastamisen ja jatkokehittämisen.

Kumppanuuskirjastot kiinnostuvat oman tehtävänsä ja roolinsa kautta uuden teknologian hyödyntämisestä demokratian lisäämisessä. Keskeisenä muutoksena on uusi tapa hyödyntää olemassa olevaa kirjastojen, lukioiden ja työpajojen verkostoja entistä enemmän. Uusi tapa fokusoituu konseptoituun toimintamalliin ja sen soveltuvuuteen pienten kirjastojen koulu- ja nuorisoyhteistyöhön. Lisäksi Aluehallintoviraston avaama uusi rahoitusohjelma laittaa Lumme-verkoston kirjastot miettimään sitä, miten he skaalaavat kokeilukirjastoissa kehitettyjä konsepteja ja saatuja kokemuksia oman kirjaston toimintaan siten, että ne ovat samalla myös uniikkeja ja sopivat olemassa olevaan toimintaympäristöön.

7. Pohdintaa ja hyödyllisiä oppeja

7.1. Sitoutuminen

Lukion **sitoutuminen projektiin** kärsi siitä, että opettajakunta/yhteisö ei kokonaisuudessaan ollut sitoutunut hankkeeseen. Ellei yhteisö sitoudu, niin silloin yhteisön yksittäistenkin asiantuntijoidenkin kehittäminen vaikeutuu ja sitoutuminen heikkenee. Kun kysymys on koulusta, niin myös opiskelijoiden sitoutuminen kärsii väistämättä hteisön alhaisesta sitoutumisesta. Tätä olisi edistänyt se, että hanke olisi vielä tiiviimmin **suunniteltu yhdessä** lukion kanssa, jolloin olisi ollut mahdollista varata opettajille resursseja projektien toteuttamiseen. Toki pienessä lukiossa opettajien työkuormitukset ovat usein lähtökohtaisesti hyvin korkeat, joten valmisteluun ja suunnitteluun olisi tarvittu kohtuullisen pitkä aika, jota tässä tapauksessa ei ollut käytettävissä.

Nuorisovaalien järjestämistä vasten kunnassa täytyy olla **riittävästi resursseja osallisuustyöhön.** Tämä tarkoittaa sitä, että luokkiin täytyy jalkautua kertomaan vaalien periaatteista ja toisaalta tehdä oppilaiden kanssa yhdessä vaalikoneet ja käydä keskustelua vaalien merkityksestä. Nyt se jäi opettajien vastuulle ja tieto oppilaille siirtyi vaihtelevasti opettajan oman motivaation mukaan. Osa opettajista perehdytti luokat ja etenkin eskareiden tieto ja neuvonta vaaleista oli huippuluokkaa ja varhainen

demokratiakasvatus onnistui, mutta osa oppilaista jäi "oman onnensa nojaan" kun pyydettiin tekemään esim. vaalikone, jotta oma ehdokas löytyisi. Voi olla, että opettajille tiedottamisessa oli puutteita tai nuorisovaalit tulivat ajallisesti haastavaan kohtaan. Vaikka saatiinkin hyvin myös kuudesluokkalaiset äänestämään, heille ei ollut kovin selvää vaalikoneen kysymykset. Näin ollen ehdokaskärki saattoi antaa lapsille väärää informaatiota.

7.2. Etsivä nuorisotyö

Vaikuttajanuorten tunnistaminen **etsivän nuorisotyön** keinoin oli oikeaan osunut työmuoto. Epämuodollinen lähestyminen ja jalkautuminen nuorison pariin sekä keskustelut nuorten omista lähtökohdista auttoi tunnistamaan potentiaaliset vaikuttajanuoret, mutta samalla tunnistettiin se tosiasia, että ESKA-hanke kilpaili nuorten vapaa-ajasta ja resursseista opintojen sekä useiden harrastusten ja järjestöjen kanssa. Harrastukset ja vaativat opinnot jättävät yksittäisele hankkeelle käytössä olevan aikaikkunan erittäin pieneksi.

Hankkeessa on huomattu, että useimmat lukioikäiset ovat jo luoneet odotuksia ja tehneet tiettyjä valintoja uran tai harrastusten suhteen. He arvioivat hankkeen toteuttamaa vaikuttajavalmennusta ja Aktiivinen kansalaisuus -opintoja omasta näkökulmasta, jolloin ne voivat näyttäytyä nuoren tulevaisuuden kannalta **merkityksellisenä osaamisena tai kokemuksena** tai sitten ei kumpanakaan. Hankkeen asiantuntijoille vahvistui käsitys siitä, että ehkä olisi ollut tarkoituksenmukaisempaa kohdentaa toteutetut vaikuttamistoimet alakoulussa 5-6 luokalla opiskeleviin oppilaisiin.

7.3. Verkostoituminen

Toteutuksessa tarvittiin paikallista, alueellista ja kansallista verkostoitumista. Verkostoitumistyön tuloksena laajasta verkostosta löytyi lopulta **tehokas ydinverkosto**, joka vastasi ja sitoutui hankkeen tavoitteisiin. Ydinverkostossa toimivat Mäntyharjun kirjasto, nuorisotoimi, kansalaisopisto, lukio ja yhtenäiskoulu sekä Pieksämäen nuorisotoimi ja Suomen nuorisovaltuustojen liitto. Ydinverkoston lisäksi verkostoon kuului huomattava määrä organisaatioita, joilla kaikilla oli **yhteistyön rajapinnassa** oma, selkeä ja yhteisesti neuvoteltu rajatumpi tehtävä hankkeen toteutuksessa.

7.4. Hankkeessa saavutetun kokemuksen opinnollistaminen

Hankkeen **kehittämistoimenpiteiden liittäminen nuorten opintoihin** oli hyvä ratkaisu. Tällöin opiskelijat suorittivat Aktiivinen kansalaisuus -opintojaksoa/kurssia osallistuessaan projektin valmennuksiin ja tapahtumiin. Opiskelu toiminnallisessa ympäristössä ja suorituksesta saadun todistuksen opinnollistaminen lukio-opintoihin tai ammatillisiin opintoihin kuuluu moderniin sosio-konstruktiiviseen oppimisnäkemykseen. Lisäksi se mahdollistaa uusia ulottuvuuksia yhteistyön kehittämiseksi mm. lukion ja kansalaisopiston välillä. Todistus on myös erinomainen näyttö henkilökohtaisessa CV:ssä.

8. Yhteenveto hankkeen taloudesta ja rahoituksesta

Hankkeen talousraportti perustuu Sitran ja Mäntyharjun kunnan rahoitussopimuksessa sovittuihin tavoitteisiin. Talousraporttien ja selvityksen yhteenveto on esitetty oheisessa Kustannustilityslomakkeessa.

KUSTANNUSTILITYS (€) (Rahoituksen saaja täyttää)

Tälle lomakkeelle esitetään hankkeen kokonaisbudjetti sekä toteutuneet kustannukset eriteltynä kustannuslajeittain. Sitralle tilitetyt kustannukset eivät saa ylittää sovittua rahoitusosuutta (%) eikä Sitran rahoituksen enimmäismäärää (€)

				Sitran rahoituksella katettavat kustannukset		
Hankkeen kokonaisbudjetti	**70 000**	**Hankkeen kokonais-budjetti**	**Hankkeen kertyneet kokonaiskus-tannukset**	Sitralle aikaisemmin tilitetyt kustannukset yhteensä	Uusi tilitys ajalta 1.10.2020-31.8.2021	**Kaikki Sitralle tilitetyt kustannukset yhteensä**
Sitran rahoituksen enimmäismäärä	**40 600**					
Sitran osuus kokonaisbudjetista	**58 %**					
Rahapalkat		48 628	43 608	0	25 739	**25 739**
Henkilösivukustannukset	25 %	12 157	10 902	0	6 435	**6 435**
Yleiskustannukset	2 %	1 216	1 090	0	643	**643**
Matkakustannukset		800	0	0	0	**0**
Aineet ja tarvikkeet		300	330	0	0	**0**
Koneet ja laitteet				0	0	**0**
Ostetut palvelut		4 400		0	0	**0**
Muut kustannukset (eriteltävä):		2 500		0		
Etäneuvotteluhuoneen vuokra 1500 €			1414	0	1 414	**1 414**
Nuorille suunnatut yhteisöpalkinnot 1000 €			1000	0	1 000	**1 000**
Ostetut palvelut:				0		**0**
Lyhytelokuvan ohjaus ja editointi 4400 €			4 400	0	2 100	**2 100**
Pieksämäen streemauspalvelut			1 620	0	0	**0**
Kustannukset yhteensä		**70 000**	**64 364**	0	**37 331**	**37 331**
		Sitran rahoituksen osuus kertyneistä kokonaiskustannuksista				58 %

Lisätietoja Budjetista poiketen Pieksämäellä on syntynyt kustannuksia streemauspalveluista.

Kustannusten näkökulmasta projektin kokonaiskustannukset toteutuivat suunniteltua pienempinä. Palkkakustannukset toteutuivat noin 5000 € pienempinä. Tämä johtui pääsääntöisesti siitä, että Mäntyharjun kunta sai Sitralta virallisen rahoituspäätöksen vasta noin kuukauden kuluttua hankkeen alkamisesta.

Toiminnan näkökulmasta projektin toteuttamista piti lähes päivittäin suunnitella uudelleen Korona-epidemian rajoitusten vuoksi. Rajoitusten vuoksi myös matkakustannukset nollautuivat. Tämän vuoksi ennakoimattomia lisäkustannuksia syntyi vastaavasti matkoja korvanneista streemauspalveluista.

Rahoituksen näkökulmasta Sitra on maksanut projektille lokakuussa 2020 starttirahoituksen 8600 €. Projektin toimenpiteet käynnistyivät kuitenkin pääsääntöisesti vasta marraskuussa 2020. Projekti oli kustannusten kertymisen näkökulmasta väliraportointivaiheessa vasta huhtikuussa, jolloin väliraporttia ei kannattanut enää lähteä tekemään, koska silloisen tiedon mukaan projekti oli päättymässä jo kesäkuun lopulla. Projektille myönnettiin myöhemmin jatkoaikaa elokuun loppuun saakka. Se käytettiin kokonaan raportointiin ja tulosten levittämiseen.

LIITTEET

Aktiivisen kansalaisuuden osaamisen tunnistaminen ja tunnustaminen ESKA-hankkeessa (opinnollistamisen prosessi)

Tausta

Oppilaitoksen ulkopuolella (esim. kehittämishankkeessa) tehdyn työn tai oppimiskokemuksien kautta hankittu osaaminen voidaan tunnistaa ja tunnustaa. Tällöin päästään vertaamaan osaamista tutkinnon perusteisiin. Eri oppimisympäristöissä hankitusta osaamisesta tulee yhteismitallista ja vertailukelpoista. Tämä luo henkilökohtaisiin opintopolkuihin joustavuutta.

Käytäntö

ESKA-hankkeessa tämä on ratkaistu siten, että kirjaston hallinnoima hanke tekee yhteistyötä kansalaisopiston ja lukion kanssa. Molempiin oppilaitoksiin on luotu Aktiivinen kansalaisuus -opinnot. Lukiossa se on yksi 2 op moduuli (38 oppituntia) lukion uudessa opetussuunnitelmassa. Kansalaisopiston tarjonnassa se on 30 oppitunnin laajuinen kurssi.

Kansalaisopistossa ”Aktiivinen kansalaisuus” -kurssi on hieman suppeampi ja toiminnallisempi johtuen kansalaisopiston toiminnan luonteesta. Lukion moduuli on teoreettisempi ja hieman laajempi. Kansalaisopiston kurssi perustuu nuorten yhdessä tekemiseen ja osallistumiseen valmennukseen sekä suorien kontaktien ottamiseen poliitikoihin ja vaikuttajiin. Lukion moduuli perustuu enemmän omaehtoiseen oppimiseen, päätöksenteon seuraamiseen sekä kokemusten kuvaamiseen portfolion avulla. Kansalaisopiston kurssia on mahdollista täydentää lisäsuorituksella lukion moduuliksi. Eli käytännössä lukion opiskelijalle avautuu kaksi erilaista mahdollisuutta suorittaa Aktiivinen kansalaisuus 2 op: 1) Normaalin lukiomoduulin suoritus tai 2) kansalaisopiston kurssi, jota täydennetään myöhemmin moduuliksi. Samalla systeemi mahdollistaa Aktiivinen kansalaisuus -kurssin suorittamisen myös muille kuin lukiolaisille. Tällöin esimerkiksi yläkoulun opiskelija, joka harkitsee siirtymistä lukioon voi opiskella kurssin ja täydentää sen myöhemmin lukion moduuliksi. Tai ammatilisesti suuntautunut nuori voi opinnollistaa kansalaisopiston suorituksen ammatillisessa koulutuksessa. Joskus myös suoritusta voi käyttää meriittinä työelämässä (CV).

Hyödyt

- Aktiivinen kansalaisuus -opintoihin voi hakeutua monenlaisia nuoria
- Opiskelija voi valita toiminnallisen oppimisen tai omaehtoisen oppimisen väliltä
- Kansalaisopiston kurssista saatu todistus on meriitti nuoren CV:ssä
- Kansalaisopistosta saatu todistus tekee osaamisen näkyväksi ja se voidaan tunnustaa myöhemmin muissa oppilaitoksissa
- Todistus parantaa työllistymismahdollisuuksia
- Vaihtoehtoinen tapa opiskella
- Suorittaminen voimaannuttaa opiskelijoita

540113K Aktiivinen kansalaisuus (kansalaisopiston kurssi)

Kurssin laajuus on 30 oppituntia.

Kurssilla tutustutaan kuntalaisen ja kansalaisen mahdollisuuksiin vaikuttaa asioihin aina koulun tasolta EU-tasolle saakka. Kurssilla seurataan ajankohtaista kunnallista, valtakunnallista ja EU-tasoista päätöksentekoa. Samalla syvennetään tietämystä suomalaisesta yhteiskunnasta ja demokratian toimintatavoista. Opiskelijat harjoittelevat merkityksellisten asioiden tunnistamista, vaikuttajien tai poliitikkojen kohtaamista sekä aloitteiden tekemistä.

Kurssilla opitaan myös yhdistysten, järjestöjen tai muiden virallisten yhteenliittymien toiminnan ja kokouskäytäntöjen kuten esimerkiksi opiskelijakunnan, nuorisovaltuuston, poliittisen toiminnan, kunnallisen päätöksenteon tai muun järjestötoiminnan kehittämistä. Kurssilla tehdään yhteistyötä lukion, yhtenäiskoulun, nuorisotoimen ja kirjaston kanssa.

Tavoitteet

- opiskelija kasvaa aktiiviseksi yhteiskunnan jäseneksi
- opiskelija oppii yhteiskunnallisen vaikuttamisen keinoja
- opiskelija rohkaistuu osallistumaan ja vaikuttamaan tulevaisuudessakin
- opiskelija osaa ja ymmärtää demokraattisen päätöksenteon toimintatavat
- opiskelija saa lisätietoa ajankohtaisista yhteiskunnan

Keskeiset sisällöt

- demokratiaan perustuva vaikuttaminen
- mahdolliset vierailut ja vierailijat
- nuorten ja poliitikkojen kohtaamiset
- nuorten vaikuttamisen käytännöt ja kanavat
- sosiaalinen media vaikuttamisessa
- yhteistyökäytäntöjen opiskelu ja harjoittelu
- suoritustapoina aktiivinen osallistuminen sekä etätehtävien tekeminen

Toteutuksessa valmennetaan opiskelijoita nuoriksi vaikuttajiksi ja kohtaamaan poliitikkoja/vaikuttajia etäyhteyksin. Kurssin loppupuolella toteutetaan aitoja kohtaamisia paikallisten, alueellisten ja kansallisten poliitikkojen kanssa. Valmennukset tapahtuvat lähi- ja etätyöpajoina.

Kurssista kirjoitetaan jokaiselle opiskelijalle henkilökohtainen todistus, jota voi käyttää opintojen hyväksiluvussa ja meriittinä omassa CV:ssä.

YH6 Aktiivinen kansalaisuus (2 op) (Lukion moduuli)

Moduulin laajuus on 38 tuntia.

Moduulissa tutustutaan kuntalaisen ja kansalaisen mahdollisuuksiin vaikuttaa asioihin aina koulun tasolta EU-tasolle saakka. Moduulissa seurataan ajankohtaista kunnallista, valtakunnallista ja EUtasoista päätöksentekoa kuten valmisteilla olevaa lainsäädäntöä. Samalla syvennetään tietämystä suomalaisesta yhteiskunnasta ja demokratian toimintatavoista. Opiskelijat harjoittelevat aloitteiden tekemistä teoriassa tai halutessaan he voivat tehdä oikean harkitun aloitteen. Moduulissa tutustutaan myös yhdistyksen (ry) perustamiseen, yhdistyksen lakisääteisiin kokouksiin ja velvoitteisiin sekä kokouksen järjestämiseen. Moduulin voi suorittaa osittain osallistumalla itse aktiivisesti järjestötoimintaan. Tällaista toimintaa voivat olla opiskelijakunta, nuorisovaltuusto, poliittinen toiminta, kunnallinen päätöksenteko, muu järjestötoiminta tai muu vapaaehtoistyö. Opintojakson suoritukseksi ei käy liikunta-, musiikki- tai muiden kerhoryhmien ohjaaminen eikä tällaiseen toimintaan ohjattavana tai oppilaana osallistuminen.

Opiskelija kokoaa toiminnastaan portfolion, jossa on vähintään päiväkirja toiminnasta ja mahdollisesti muuta materiaalia toimintaan liittyvistä tapahtumista, koulutuksista ja muista aktiivisuuden osoituksista.

Moduulin suorittaminen osittain omalla aktiivisella toiminnalla edellyttää riittävää aktiivisuutta myös tuntimääräisesti. Korvattava oppituntien määrä sovitaan opettajan kanssa. Moduulista on mahdollista suorittaa vapaa-ajan järjestötoiminnalla tai muulla soveltuvalla aktiivisuudella enintään puolet oppitunneista.

Moduulia voidaan suorittaa yhteistyössä esimerkiksi kansalaisopiston, nuorisotoimen ja kirjaston kanssa.

Tavoitteet

- opiskelija kasvaa aktiiviseksi yhteiskunnan jäseneksi
- opiskelija oppii yhteiskunnallisen vaikuttamisen keinoja ja huomaa, että asioihin voi
- vaikuttaa
- opiskelija rohkaistuu osallistumaan ja vaikuttamaan tulevaisuudessakin
- opiskelija osaa ja ymmärtää demokraattisen päätöksenteon toimintatavat
- opiskelija saa lisätietoa ajankohtaisista yhteiskunnan ilmiöistä ylioppilaskirjoituksia
- silmällä pitäen

Keskeiset sisällöt

- Suomen demokraattinen päätöksenteko
- ajankohtainen lainsäädäntötyö ja kunnallinen päätöksenteko
- mahdolliset vierailut ja vierailijat
- ajankohtaisten tapahtumien kuten vaalien seuraaminen
- kokouskäytäntöjen opiskelu ja harjoittelu, kokouksen roolit

Suoritus

Suoritustapoina aktiivinen osallistuminen sekä kirjallisten esitysten valmistaminen (hyväksytty portfolio). Moduulia ei voi suorittaa kokonaan itsenäisesti. Arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Nuva ry.

Suomen Nuorisovaltuustojen Liitto ry.
Lapinrinne 2, 00180 Helsinki
www.nuva.fi
@nuva_ry

Mäntyharju, valmennus 1

17.2.2021 klo 13.30-16.00

13.30 Esittäytyminen ja johdatus työskentelyyn
- Esittely mikä tämä homma on n. 15min
- Nimikierros 30min
  - Oma nimi, paikkakunta, harrastus/kiinnostuksen kohde - mikä innostaa elämässä, mikä kodinkone olisit
  - mahdollinen esittäytymisleikki
- **Yhteensä 45min**

14.15 Vaikuttajatarinat video- tai teams-esityksinä 2kpl
- Kaksi vaikuttajatarinaa Naantalista ja Sysmästä (10min)
  - Naantalin nuorisovaltuusto toimi syysloma-aikojen muuttamiseksi
  - Sysmä ?
- keskustelu 30 min
- **yhteensä 40min**

14.55 Tauko

15.00 Ideoiden tajuton virta
- jaetaan opiskelijat noin 4-5 hengen ryhmiin
- jokainen ryhmä pyrkii tuottamaan mahdollisimman monta ideaa yhteiskunnan / oman kotikuntansa parantamiseksi
- aikaa 15 min
  - ryhmät valitsee 1-3 omista ideoistaan ja tekevät niille 1-2 min "hissipuheet" jotka esitetään kaikille
  - **miten lähtisitte edistämään asiaa esimerkiksi somessa?**
  - aikaa työstää 15min
  - ideoista keskustellaan yhdessä esittelyiden jälkeen
- Mahdollisuus käyttää Mentimeteriä visailuun / kyselyyn jos aikaa jää.
- **yhteensä n. 1h**

Suomen Nuorisovaltuustojen Liitto ry.
Lapinrinne 2, 00180 Helsinki
www.nuva.fi
@nuva_ry

Mäntyharju, valmennus 2

10.3.2021 klo 14-17

13:55 Yhteenveto viime kerran ideoista

- Ideat teemoitellusti, jokaine ryhmä saa valita itselleen työstettävän idean

14:05 Konkretisointi + pitchit

- 15 minuuttia: ideoiden kypsyttely ja valinta (pienryhmässä)
- 20 min: idena työstö ratkaisuksi (pienryhmässä
- 10min: tutustuminen toisen ryhmän ratkaisuun ja kehitysideoiden esittäminen (pienryhmässä, vierailu toisen ryhmän ratkaisun äärellä
- 10min: tauko
- 10min: Ratkaisujen loppuunhiominen kommenttien pohjalta (pienryhmässä)
- 10min: Miten edistämme ratkaisua (pienryhmissä)
- 10min: ratkaisujen esittelyt (2min/ratkaisu, yhdessä)
- 10min: Mentiäänestykset (yhdessä)
- 10 min: miten lähteä etenemään tämän jälkeen
- 5min palautelomake (webropol)
- Ideoista äänestäminen (MENTI):
- - Osallistujat saavat arvioida kaikkia, laadittuja ratkaisuja 5 eri näkökulmasta: innovatiivisuus, hauskuus, toteuttamiskelpoisuus, innostavuus (haluan toimia tämän eteen + kerro, miten haluat toimia (mentissä anonyymi lappujen kirjoittaminen) + priorisoiminen (mikä näistä ideoista olisi kunnan tärkein toteuttaa ensimmäiseksi?). Äänestys toteutetaan Mentimeterissä
- - Nuorten terveiset päättäjille ratkaisuista (kukin ryhmä kirjoittaa lyhyet terveiset postikortille, sähköpostiin tmv, jotka toimitetaan päättäjille työpajan jälkeen). Vaihtoehtoisesti päättäjät voitaisiin kutsua työpajan päätteeksi kuulemaan nuorten ratkaisut ja antamaan niihin vastauksensa --> yhteinen dialogi
- - Ratkaisut kirjataan nuortenideat.fi -palveluun, jossa

MÄNTYHARJU.
Kirjasto

Mäntyharju, valmennus 3

Medialukutaito ja vaikuttamisen kanavat 2h 20 min

14.4.2021 klo 13-16

1. **Aloitustervehdys ja Fiilikset – mentimeters**
   (10min.)
2. **Kurkistus medialukutaitoon - Miten erottaa feikkiuutiset?**
   (15 min.)
3. **Miten vaikutan arkipäivän valinnoilla**
   (15 min.)
   - arkipäivän valinnat – some käyttäytyminen – vuorovaikutus
   - Tapaus instagram – kurkistus algoritmeihin 5min.
4. **Lämmittelyvideo nuortenideat -palveluun**
   (6,5 min.)
5. **Ryhmätyöskentely - Sähköiset demokratiapalvelut haltuun ja idean vienti käytäntöön**
   (1h15min)
   - Perehdytään sähköisiin demokratiapalveluihin
     nuortenidet.fi -, otakantaa.fi -, kuntalaisaloite.fi – ja kansalaisaloite. fi -palveluun
     TAUKO 5min.
   - Ideasta toteutukseen – Ideat sähköiseen demokratiapalveluun
   - Päättäjäjahti
   - Purku ja perustelut
- Sovitaan jatkosta ja yhteydenotoista päättäjiin

6. **Loppupalaute**
   (5min.)
   - Mentimeters

LEHDISTÖTIEDOTE 24.5.2021

Tapahtumapaikka: Mäntyharjun kirjasto, Mediapaja, Lääkärinkuja 2, 52700 Mäntyharju

Mäntyharjun kirjasto järjestää nuorten ja poliitikkojen kohtaamisen superpäivän maanantaina 24.5.2021. Etäyhteyksiä hyödyntäen nuoret tapaavat kaksi europarlamentaarikkoa: Sirpa Pietikäisen klo 10 ja Alviina Alametsän klo 11. Opiskelijoita kiinnostaa erityisesti EU:ssa tapahtuvan vaikuttajatyön muodot ja EU:n tulevaisuus. Lisäksi he ovat kiinnostuneita europarlamentaarikoiden omista poluista vaikuttajiksi.

Iltapäivällä noin klo 13.30 kansanedustaja Antti Häkkänen saapuu kirjastolle tapaamaan nuoria ja osallistumaan ESKA-hankkeen kokeiluun. (Toteutettiin lopulta Teamsilla). Opiskelijoita kiinnostaa mm. nuoria koskettavien ajankohtaisten asioiden valmistelu sekä poliittiset tulevaisuuden valinnat. Lisäksi he haluavat tietää, miten demokratiassa olevia aukkoja voitaisiin parantaa. Keskusteluun osallistuu myös kolme alakoululaista, jotka ovat tehneet aloitteen vesihyppytason rakentamiseksi Mäntyharjun uimarannalle. Aloitteen edistämisessä on hyödynnetty ESKA-hankkeessa kehitettyjä toimintamuotoja.

Tulevia toimenpiteitä:

ESKA-hanke järjestää 31.5.2021 klo 9-11 nuorten vaalipaneelin yhteistyössä maakunnallisen nuorisovaltuuston (ESAMANU) ja Nuorten osallisuudesta energiaa Etelä-Savoon-hankkeen (E=mc2) kanssa. Yhtenäiskoulun 5.-9. luokan opiskelijoista suurin osa osallistuu luokistaan etäyhteyden kautta paneeliin. Kysymykset panelisteille mahdollistetaan Zoomin Chat-palvelun kautta. Panelisteina esiintyy pääosin alle 29-vuotiaita ehdokkaita. Lisäksi ESKA-hanke osallistuu 20.5.2021 Mäntyharjun paikallisten nuorisovaalien järjestämiseen yhdessä Mäntyharjun yhtenäiskoulun ja lukion kanssa.

Tausta:

Mäntyharjun kirjasto toimii yhtenä Sitran hallinnoiman Kirjastoista kansanvallan foorumeita -ohjelman kokeilukirjastona. Muita kirjastoja ovat Oulu, Turku, Imatra, Pietarsaari ja Inari. Mäntyharjun kirjasto tekee tiivistä paikallista yhteistyötä nuorten työpajan, nuorisovaltuuston, lukion, yhtenäiskoulun ja kansalaisopiston kanssa. Alueellisena kehittämiskumppanina toimivat Pieksämäen kaupungin nuorisotoimi ja kirjasto. Yhteisen hankkeen nimi on ”ESKA – Eteläsavolaisista kirjastoista kansanvallan areenoita”. Hankkeen tehtävänä on kokeilla ja kehittää pieneen kuntaan toimintakonseptia, jossa nuoret ja vaikuttajat/virkahaltijat/poliitikot kohtaavat ja keskustelevat etäyhteyksiä hyödyntäen. Hankkeeseen osallistuvia mäntyharjulaisia ja pieksämäkeläisiä nuoria on valmennettu vaikuttamiseen ja kohtaamisiin yhteistyössä Suomen Nuorisovaltuustojen liitto ry:n alaisena toimivan Osallisuuden Osaamiskeskus Koordinaatin kanssa.

Lisätietoja:

Jonna Juhola, 0405229043, jonna.juhola@mantyharju.fi

Jari Hautamäki, 0405893164, jari.hautamaki@mantyharju.fi

NUORTEN JA POLIITIKKOJEN/VAIKUTTAJIEN KOHTAAMINEN

EETTISET PELISÄÄNNÖT

Tausta

Nuorisobarometrin (2019) mukaan nuorista 79% äänestää, ostopäätöksillä vaikuttaa 77% ja poliittisista asioista keskustelemalla vaikuttaa vain 37%. Usko ostopäätöksillä vaikuttamisen voimaan on lisääntynyt. Myös mielenosoituksiin ja sosiaalisessa mediassa tapahtuvaan poliittiseen keskusteluun osallistuminen on vahvistunut politiikasta kiinnostuneiden nuorten parissa.

Etelä-Savolaisista kirjastoista kansanvallan areenoita -hanke on osa Eduskunnan puhemiehistön käynnistämää kehittämistyötä, jonka tavoitteena on lisätä kirjastojen roolia kansalaisten ja poliitikkojen/vaikuttajien kohtaamisessa ja vuorovaikutuksessa.

Kehittämistoimintaa johtaa Sitra, joka on valinnut kuusi suomalaista kirjastoa innovoimaan uusia käytäntöjä. Mäntyharjun kirjasto kehittää etäyhteyksien ja sosiaalisen median hyödyntämistä nuorten ja poliitikkojen kohtaamisessa. Muut kaupungin/kunnankirjastot ovat Oulu, Turku, Imatra, Pietarsaari ja Inari.

Tavoitteet

Projektin tavoitteena on kokeilla konkreettisia etäneuvottelukohtaamisia ja sosiaalisen median vuoropuhelua mäntyharjulaisten nuorten ja poliitikkojen välillä. Käytännössä nuoria valmennetaan ennen kohtaamisia tunnistamaan merkityksellisiä asioita, joihin kannattaa pyrkiä vaikuttamaan. Keskusteluun tulevista teemoista informoidaan poliitikkoja/vaikuttajia etukäteen.

Pelisäännöt

Kohtaamisten tarkoituksena ei ole saada nuoria kannattamaan tiettyä puoluetta, vaan tarkoituksena on kannustaa nuoria vaikuttamaan, aktivoida heitä poliittisiin keskusteluihin sekä rohkaista käyttämään monipuolisesti erilaisia vaikuttamiskanavia.

Valmennamme nuoria käyttämään kohtaamisissa rakentavan keskustelun pelisääntöjä

1. Kuuntele toisia, älä keskeytä tai käynnistä sivukeskusteluja.
2. Osallistu yhteiseen keskusteluun ja käytä kunnioittavaa kieltä.
3. Kerro omasta tarinasta, kokemuksesta ja omista ajatuksistasi.
4. Keskustele yhdestä asiasta kerrallaan. Kysy jos et ihan ymmärrä.
5. Ole läsnä ja kunnioita toisia sekä keskustelun luottamuksellisuutta.
6. Pohdi rauhassa ja kokoa asioita. Anna tilaa keskeneräisyydelle.

Kohtaamisissa poliitikoilla on erityisiä vastuita.

1. Nuoret arvostavat, että poliitikot selvittävät, mitä nuoret ajattelevat ja mitä he pitävät tärkeänä.
2. Nuorten nostaman aiheen konkreettinen käsittely vuoropuhelutyyppisesti nostaa kohtaamisen arvoa
3. Nuoria kiinnostavat poliitikkojen omat tarinat, joihin he voivat eläytyä ja peilata omaa tilannettaan.
4. Keskustelun etäännyttämiseksi voi ehdottaa nuorille jotain kirjaa, joka on tehnyt suuren vaikutuksen
5. Keskustelua kannattaa lopuksi koota esimerkiksi Mitä keskustelusta opittiin? Mitä oivallettiin?

Mäntyharjun kunnanhallitus 21.6.2021

Pöytäkirja on tarkastettu

§ 124 Mäntyharjun nuorten vaikuttajien stipendirahaston perustaminen

MjuDno-2021-464

Aikaisempi käsittely

Sivistyslautakunta, 15.6.2021

Valmistelija

Jari Hautamäki, kansalaisopiston rehtori-kirjastotoimen johtaja, jari.hautamaki@mantyharju.fi

Kuvaus

Sitran rahoittaman Eteläsavolaisista kirjastoista kansanvallan areenoita ESKA-hankkeen tuoksena on syntynyt ajatus Mäntyharjun nuorten vaikuttajien stipendirahaston perustamisesta. Mäntyharjun kunta hallinnoisi rahastoa Mäntyharjun kirjastossa. Rahaston tarkoituksena olisi mäntyharjulaisten nuorten yhteiskunnallisen vaikuttamisen edistäminen ja tunnustuspalkintojen jakaminen. Nuoreksi vaikuttajaksi tässä tapauksessa katsottaisiin Suomen nuorisolain mukaisesti alle 29-vuotias henkilö. Rahaston hoidosta vastaisi Mäntyharjun kirjasto. Rahaston käytöstä päättäisi kunnan sivistysjohtaja, joka kuulee päätöksissä kunnan sivistystoimen asiantuntijoita. Rahaston varoista voitaisiin jakaa vuosittain stipendi vuoden mäntyharjulaiselle nuorelle vaikuttajalle.

Rahaston siemenpääoma muodostuisi Sitran rahoittaman Eteläsavolaisista kirjastoista kansanvallan areenoita (ESKA)-hankkeen 1000 €:n nuorille suunnatusta yhteisöpalkinnosta. Lisäksi rahasto ottaisi tulevaisuudessa vastaan ulkopuolisia lahjoituksia. Sitran rahoitusmallin mukaisesti Mäntyharjun kunta voisi siirtää rahastoon lisäksi samansuuruisen summan, joka olisi osa ESKA-hankkeen omarahoitusta. Summa voitaisiin rahoittaa aineiston hankintamäärärahoista. Rahaston säännöt ovat päätöksen liitteenä.

Päätösehdotus

Esittelijä

Sari Aarniokoski, sivistysjohtaja, sari.aarniokoski@mantyharju.fi

Sivistyslautakunta

1. esittää kunnanhallitukselle Nuorten vaikuttajien stipendirahaston perustamista ja sen sääntöjen hyväksymistä,
2. esittää kunnanhallitukselle, että stipendirahaston käytöstä vastaa rahaston sääntöjen mukaisesti sivistysjohtaja
3. osoittaa ESKA -hankkeelta tulevan pääoman lisäksi vuoden 2021 talousarviostaan 1000 euroa rahaston alkupääomaksi.

Päätös

Hyväksyttiin.

Päätösehdotus

Esittelijä

- Jukka Ollikainen, kunnanjohtaja, jukka.ollikainen@mantyharju.fi

Kunnanhallitus

1. perustaa Nuorten vaikuttajien stipendirahaston;
2. hyväksyy liitteenä olevat rahaston säännöt;
3. toteaa, että sivistyslautakunnan tulee osoittaa omasta budjetistaan rahastolle esitetty kunnan omarahoitus 1000 €.

Päätös

Hyväksyttiin.

Sivistysjohtaja Sari Aarniokoski oli saapuvilla asian käsittelyn ajan, poistui klo 17.26.

Tiedoksi

sivistyslautakunta, sivistysjohtaja, hyvinvointikoordinaattori

Liitteet

Mäntyharjun nuorten vaikuttajien stipendirahaston säännöt.pdf.pdf (pdf, 94 kt)

MÄNTYHARJUN NUORTEN VAIKUTTAJIEN STIPENDIRAHASTON SÄÄNNÖT

1 Rahaston nimi

Rahaston nimi on Mäntyharjun nuorten vaikuttajien stipendirahasto. Se on perustettu 11.6.2021 Sitran rahoittaman Eteläsavolaisista kirjastoista kansanvallan areenoita (ESKA)-hankkeen tuloksena. Rahastoa hallinnoi Mäntyharjun kunta.

2 Rahaston tarkoitus

Rahaston tarkoituksena on edistää mäntyharjulaisten nuorten yhteiskunnallista vaikuttamista sekä jakaa tunnustuspalkintoja. Nuoreksi vaikuttajaksi katsotaan Suomen nuorisolain mukaisesti alle 29-vuotias henkilö.

3 Rahaston varat

Rahaston siemenpääoma muodostuu Sitran rahoittaman Eteläsavolaisista kirjastoista kansanvallan areenoita (ESKA)-hankkeen 1000 €:n yhteisöpalkinnosta. Lisäksi rahasto ottaa vastaan ulkopuolisia lahjoituksia.

4 Rahaston hoito

Rahaston hoidosta vastaa Mäntyharjun kirjasto. Rahaston käytöstä päättää kunnan sivistysjohtaja, joka kuulee päätöksissä kunnan sivistystoimen asiantuntijoita.

5 Rahaston tilinpäätös

Rahastoa varten perustetaan oma tasetili, jonka tapahtumia sivistystoimi seuraa ja joka sisältyy kunnan vuosittaiseen tilinpäätökseen.

6 Rahaston varojen käyttö

Rahaston varoista voidaan jakaa vuosittain stipendi vuoden mäntyharjulaiselle nuorelle vaikuttajalle.

7 Rahaston sääntöjen muuttaminen

Rahaston sääntöjä voi muuttaa sivistyslautakunta sivistysjohtajan esityksestä.

8 Rahaston purkautuminen

Rahasto voidaan perustelusta syystä purkaa Mäntyharjun sivistyslautakunnan päätöksellä